

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

17. aprill 2018*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – Keskkond – Direktiiv 92/43/EMÜ – Looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse – Artikli 6 lõiked 1 ja 3 – Artikli 12 lõige 1 – Direktiiv 2009/147/EÜ – Loodusliku linnustiku kaitse – Artiklid 4 ja 5 – Puszca Białowieska Natura 2000 ala – Metsamajandamiskava muudatus – Metsaraie laiendamine – Kava või projekt, mis ei ole otseselt vajalik ala kaitsekorralduseks, kuid mis tõenäoliselt avaldab sellele alale olulist mõju – Alale avaldatavate mõju asjakohane hindamine – Ala terviklikkuse kahjustamine – Kaitsemeetmete tõhus rakendamine – Kaitstud liikide paljunemis- või puhkepaikadele avaldatav mõju

Kohtuasjas C-441/17,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 20. juulil 2017 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Hermes, H. Krämer, K. Herrmann ja E. Kružíková,

hageja,

versus

Poola Vabariik, esindajad: keskkonnaminister J. Szyszko ning B. Majczyna ja D. Krawczyk, keda abistas ekspert K. Tomaszewski,

kostja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid M. Ilešić, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. Malenovský ja E. Levits, kohtunikud A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ja E. Regan (ettekandja),

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 12. detsembri 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 20. veebruari 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: poola.

otsuse

- 1 Euroopa Komisjon palub oma hakis Euroopa Kohtul tuvastada, et Poola Vabariik on rikkunud:
 - nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT 1992, L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102), muudetud nõukogu 13. mai 2013. aasta direktiiviga 2013/17/EL (ELT 2013, L 158, lk 193) (edaspidi „elupaikade direktiiv“), artikli 6 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik võttis vastu Białowieża metskonna metsamajandamiskava lisa, ilma et ta oleks kontrollinud, et see ei kahjusta ühenduse tähtsusega ala ja erikaitseala PLC200004 Puszcza Białowieska (edaspidi „Puszcza Białowieska Natura 2000 ala“) terviklikkust;
 - elupaikade direktiivi artikli 6 lõikest 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT 2010, L 20, lk 7), muudetud direktiiviga 2013/17 (edaspidi „linnudirektiiv“), artikli 4 lõigetest 1 ja 2 tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole kehtestanud vajalikke kaitsemeetmeid, mis vastaksid elupaikade direktiivi I lisas loetletud looduslike elupaigatüüpide ja II lisas loetletud liikide ning linnudirektiivi I lisas loetletud lindude ja selles lisas nimetatud, kuid reeglipäraselt esinevate rändliikide ökoloogilistele vajadustele, mille jaoks on Puszcza Białowieska Natura 2000 ala määratud ühenduse tähtsusega alaks ja erikaitsealaks;
 - elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktidest a ja d tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole taganud selle direktiivi IV lisas loetletud saproksüülsete mardikate (*Buprestis splendens*, väike punalamesklane (*Cucujus cinnaberinus*), *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*) ranget kaitset, see tähendab pole keelanud neid tahtlikult tappa ja häirida või kahjustada ja hävitada nende paljunemispaiku Białowieża metskonnas, ning
 - linnudirektiivi artikli 5 punktidest b ja d tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole taganud selle direktiivi artiklis 1 viidatud linnuliikide, eelkõige värbkaku (*Glaucidium passerinum*), karvasjalg-kaku (*Aegolius funereus*), valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) ja laanerähni (*Picoides tridactylus*) kaitset, see tähendab taganud seda, et neid Białowieża metskonnas ei tapetaks, pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal ei häiritaks ning nende pesi ja mune tahtlikult ei hävitataks, kahjustataks ega kõrvaldataks.

I. Õiguslik raamistik

A. Elupaikade direktiiv

- 2 Elupaikade direktiivi artikkel 1 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *kaitse* – meetmete kogum, mis on vajalik looduslike elupaikade ja looduslike looma- ja taimeliikide populatsioonide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks punktide e ja i määratluste kohaselt;

[...]

- c) *ühenduse tähtsusega looduslikud elupaigatüübid* – elupaigatüübid, mis artiklis 2 nimetatud territooriumil:
 - i) on kadumisohtu nende looduslikul levilal;

- või
- ii) mille looduslik levila on väike nende hääbumise või looduslikult omase piiratud levila tõttu;
- või
- iii) mis on suurepärased näited ühe või enama üheksa järgmise biogeograafilise piirkonna omaduse tõttu: Alpide piirkond, Atlandi piirkond, boreaalne piirkond, mandripiirkond, Makaroneesia piirkond, Musta mere piirkond, Pannoonia piirkond, stepipiirkond ja Vahemere piirkond.

Need elupaigatüübid on loetletud või neid võidakse loetleda I lisas;

- d) *esmatähtsad looduslikud elupaigatüübid* – kadumisohus looduslikud elupaigatüübid, mis esinevad artiklis 2 nimetatud territooriumil ja mille kaitsmisel on ühendusel eriline vastutus, võttes arvesse nende loodusliku levila suurust artiklis 2 nimetatud territooriumil; need esmatähtsad looduslikud elupaigatüübid on I lisas tähistatud tärniga (*);
- e) *loodusliku elupaiga kaitsestaatus* – looduslikku elupaika ja selle tüüpilisi liike mõjutavate tegurite summa, mis võib mõjutada selle pikaajalist looduslikku levikut, struktuuri ja funktsioone ning selle tüüpiliste liikide pikaajalist säilimist artiklis 2 nimetatud territooriumil.

Loodusliku elupaiga kaitsestaatus loetakse soodsaks, kui:

- selle looduslik levila ja alad, mida see levila piires katab, on muutumatud või laienemas,
- selle pikaajaliseks säilimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid on praegu ja tõenäoliselt ka lähitulevikus olemas ja
- selle tüüpiliste liikide kaitsestaatus on soodne punkti i määratluse kohaselt;

[...]

- g) ühenduse tähtsusega liigid – liigid, mis artiklis 2 nimetatud territooriumil on:
- i) ohustatud [...];
 - ii) ohualtid, st arvatakse, et tõenäoliselt liigub see lähemal ajal ohustatud liikide kategooriasse, kui põhjuslikud tegurid toimivad edasi;
 - iii) harvad, st väikeste populatsioonidega, mis praegu ei ole ohustatud või ohualtid, kuid võivad sellisteks muutuda. Need liigid asuvad piiratud geograafilisel alal või on hõredalt levinud laiemal looduslikul levilal; või
 - iv) endeemsed ja nõuavad erilist tähelepanu nende elupaiga erilaadi ja/või nende elupaiga kasutamise võimalike tagajärgede tõttu, mis nende kasutamisel võib olla nende kaitsestaatusel.

Need liigid on loetletud või neid võib loetleda II lisas ja/või IV või V lisas;

- h) *esmatähtsad liigid* – punkti g alapunktis i nimetatud liigid, mille kaitsmine on ühenduse eriline ülesanne seoses nende tähtsusega artiklis 2 nimetatud territooriumil; II lisas on need esmatähtsad liigid tähistatud tärniga (*);
- i) *liigi kaitsestaatus* – asjaomast liiki mõjutavate tegurite summa, mis pikema aja jooksul võib mõjutada liigi levikut ja populatsiooni arvukust artiklis 2 nimetatud territooriumil.

Kaitsestaatus loetakse soodsaks, kui:

- asjaomase liigi populatsiooni dünaamika andmed näitavad, et liik on oma looduslikus elupaigas elujõuline püsinud pikema aja jooksul ja

- liigi looduslik levila ei ole vähenemas ega ei vähene ka lähitulevikus ning
- selle liigi populatsiooni pikaajaliseks säilimiseks on olemas piisavalt suur elupaik, mis tõenäoliselt ka tulevikus ei vähene;

j) *ala* – geograafiliselt määratletud ala, mille piirid on selgelt märgitud;

k) *ühenduse tähtsusega ala* – ala, mis annab olulise panuse I lisa loodusliku elupaigatüübi või II lisa liigi soodsa kaitsestaatuse säilimisele või taastamisele selles biogeograafilises piirkonnas või nendes biogeograafilistes piirkondades, kuhu see alal kuulub, ning võib oluliselt kaasa aidata ka artiklis 3 nimetatud Natura 2000 sidususele ning/või aitab oluliselt kaasa asjaomase biogeograafilise piirkonna või asjaomaste biogeograafiliste piirkondade bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele.

Laia levilaga loomaliikide puhul peavad ühenduse tähtsusega alad vastama niisuguste liikide looduslikul levilal asuvatele paikadele, kus on olemas nende liikide eluks ja paljunemiseks olulised füüsikalised või bioloogilised tingimused;

l) *erikaitseala* – ühenduse tähtsusega ala, mille liikmesriik on määranud õigus- ja haldusaktide ja/või lepingu alusel ning kus kohaldatakse vajalikke kaitsemeetmeid, et säilitada või taastada nende looduslike elupaikade ja/või liikide populatsioonide soodsat kaitsestaatust, mille jaoks ala on määratud;

[...]“

3 Selle direktiivi artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele liikmesriikide Euroopa territooriumil, kus kohaldatakse asutamislepingut.

2. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmed on kavandatud ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks.

[...]“

4 Elupaikade direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Luuakse Euroopa erikaitsealade sidus ökoloogiline võrgustik Natura 2000. See võrgustik, mis koosneb aladest, kus esinevad I lisa loetletud looduslikud elupaigatüübid ja II lisa loetletud liikide elupaigad, võimaldab säilitada või vajaduse korral taastada asjaomaste looduslike elupaigatüüpide ja liikide elupaikade soodsat kaitsestaatust nende looduslikul levilal.

Natura 2000 võrgustikku kuuluvad ka liikmesriikide [nõukogu 2. aprilli 1979. aasta] direktiivi 79/409/EMÜ [loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT 1979, L 103, lk 1; ELT eriväljaanne 15/01, lk 98)] kohaselt klassifitseeritud [erikaitsealad].“

5 Elupaikade direktiivi artikkel 4 sätestab:

„1. Iga liikmesriik esitab III lisa (1. etapp) sätestatud kriteeriumide ja asjakohase teadusinfo alusel alade loetelu, kus märgitakse, millised kohalikke I lisa nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja II lisa nimetatud liike alal esineb. Suure levilaga loomaliikide puhul peavad need alad vastama niisuguste liikide loodusliku levila piires asuvatele paikadele, kus on olemas nende liikide eluks ja paljunemiseks olulised füüsikalised või bioloogilised tingimused. Laia levilaga veeskasvatatavate liikide puhul tehakse

nende alade kohta ettepanekuid ainult siis, kui on olemas selgelt piiritletud ala, kus on olemas nende liikide eluks ja paljunemiseks olulised füüsilised või bioloogilised tingimused. Vajaduse korral teevad liikmesriigid artiklis 11 nimetatud järelevalve tulemuste alusel ettepanekuid loetelu muutmiseks.

Loetelu koos ala käsitleva teabega saadetakse komisjonile kolme aasta jooksul käesoleva direktiivi teatavakstegemisest. Teave peab sisaldama ala kaarti, nime, asukohta, suurust ja III lisas (1. etapp) ettenähtud kriteeriumide kohaldamisest tulenevaid andmeid, mis esitatakse komisjoni kehtestatud vormis artiklis 21 sätestatud korras.

2. Komisjon kehtestab kokkuleppel kõikide liikmesriikidega III lisas (2. etapp) sätestatud kriteeriumide alusel ja artikli 1 punkti c alapunktis iii nimetatud kõigi üheksa biogeograafilise piirkonna ja artikli 2 lõikes 1 nimetatud kogu territooriumi kohta liikmesriikide esitatud loeteludel põhineva ühenduse jaoks oluliste alade esialgse loetelu, märkides alad, kus on üks või mitu esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki.

[...]

Ühenduse jaoks olulisteks aladeks valitud alade loetelu kinnitab komisjon artiklis 21 sätestatud korras, märkides alad, kus esineb üks või mitu esmatähtsat elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki.

[...]

4. Kui ala on lõikes 2 sätestatud korras kinnitatud ühenduse jaoks oluliseks alaks, määravad asjaomased liikmesriigid ala erikaitsealaks võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt kuue aasta jooksul, kehtestades prioriteedid lähtuvalt sellest, kui tähtis ala on I lisas nimetatud looduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa kaitsestaatuse säilitamise või taastamise ja Natura 2000 sidususe seisukohast, ning pidades silmas ala ähvardavat kahjustamist või hävitamist.

5. Niipea kui ala on kantud lõike 2 kolmandas lõigus nimetatud loetellu, kohaldatakse selle suhtes artikli 6 lõikeid 2, 3 ja 4.“

6. Nimetatud direktiivi artiklis 6 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid kehtestavad erikaitsealade suhtes vajalikud kaitsemeetmed, mille hulka kuuluvad vajaduse korral asjakohased kaitsekorralduskavad, mis on eraldi välja töötatud või lisatud muudesse arengukavadesse, ning asjakohased õiguslikud, halduslikud või lepingulised meetmed, mis vastavad aladel esinevate I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide ökoloogilistele vajadustele.

[...]

3. Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad siseriiklikud asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.

4. Kui hoolimata negatiivsest hinnangust kava või projekti tagajärgedele ala suhtes ja alternatiivsete lahenduste puudumisel tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Liikmesriik teatab komisjonile vastuvõetud asendusmeetmetest.

[...]“

7 Direktiivi artikkel 7 sätestab:

„Käesoleva direktiivi artikli 6 lõigetest 2, 3 ja 4 tulenevad kohustused asendavad kõik direktiivi [79/409] artikli 4 lõike 4 esimesest lausest tulenevad kohustused artikli 4 lõike 1 kohaselt klassifitseeritud alade või artikli 4 lõike 2 kohaselt tunnustatud alade osas alates käesoleva direktiivi rakendamise kuupäevast või alates ala direktiivi [79/409] kohasest klassifitseerimisest või tunnustamisest liikmesriigi poolt, kui viimane kuupäev on hilisem.“

8 Elupaikade direktiivi artikli 12 lõige 1 sätestab:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et kehtestada IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levilal, keelates:

a) kõik nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viisid;

[...]

d) paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.“

9 Elupaikade direktiivi I lisa „Ühenduse tähtsusega looduslikud elupaigatüübid, mille säilitamine nõuab erikaitsealade määramist“ punkti 9 „Looduslikus seisundis metsad, mille moodustavad kohalikud suured puud koos tüüpilise alustaimestuga ning mis on haruldased või jäänukkooslused ja/või milles kasvab ühendust huvitavaid liike“ jaotises 91 „Euroopa parasvöötme metsad“ on nimetatud subkontinentaalsed tamme-valgepöögimetsad (*Galio-Carpinetum*'i kooslustega tamme-valgepöögimetsad, Natura 2000 kood 9170), samuti siirdesoo- ja rabametsad (Natura 2000 kood 91D0) ning lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega (sanglepa (*Alnus glutinosa*) ja hariliku saarega (*Fraxinus excelsior*) lammimetsad (*Alno-Padion*'i, *Alnion incanae*, *Salicion albae* kooslused)) (Natura 2000 kood 91E0), kusjuures kaks viimati nimetatud metsa on määratletud esmatähtsa loodusliku elupaigatüübina.

10 Selle direktiivi II lisa „Ühenduse tähtsusega looduslikud elupaigatüübid, mille säilitamine nõuab erikaitsealade määramist“ punkti a „Loomad“ osas „Selgrootud“ paiknevas loetelus „Lüljalgsed“ on mardikate hulgas nimetatud liike *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Osmoderma eremita* ja *Phryganophilus ruficollis* – kusjuures on täpsustatud, et kaks viimati nimetatud liiki on esmatähtsad – ning *Pytho kolwensis* ja *Rhysodes sulcatus*.

11 Selle direktiivi IV lisa „Ühenduse tähtsusega looma- ja taimeliigid, mis vajavad ranget kaitset“ punkti a „Loomad“ osas „Selgrootud“ paiknevas loetelus „Lüljalgsed“ on mardikate hulgas samuti nimetatud eelmises punktis loetletud liike, välja arvatud *Boros schneideri* ja *Rhysodes sulcatus*.

B. Linnudirektiiv

12 Linnudirektiivi artikkel 1 sätestab:

„1. Käesolev direktiiv käsitleb kõikide looduslikult esinevate linnuliikide kaitset nende liikmesriikide Euroopa territooriumil, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingut. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kehtestab nende kasutamise eeskirjad.

2. Direktiivi kohaldatakse lindude, nende munade, pesade ja elupaikade suhtes.“

13 Selle direktiivi artiklis 4 on sätestatud:

„1. I lisas nimetatud liikide elupaikade kaitseks tuleb rakendada erimeetmeid, et kindlustada nende liikide säilimine ja paljunemine levikualal.

Sellega seoses võetakse arvesse järgmist:

- a) väljasuremisohus liigid;
- b) liigid, mis on tundlikud teatavate muutuste suhtes oma elupaigas;
- c) liigid, mida peetakse nende väikesearvuliste asurkondade või piiratud kohaliku leviku tõttu haruldaseks;
- d) teised liigid, mis oma elupaiga eripära tõttu nõuavad erilist tähelepanu.

Hindamisel võetakse arvesse arvukuse arengutendentse ja muutumist.

Liikmesriigid klassifitseerivad erikaitsealadena nende liikide kaitseks eelkõige arvuliselt ja suuruselt kõige sobivamad alad, võttes arvesse nende liikide kaitsenõudeid geograafilistel maismaa- ja merealadel, kus käesolevat direktiivi kohaldatakse.

2. Liikmesriigid võtavad samalaadseid meetmeid I lisas nimetamata, kuid reeglipäraselt esinevate rändliikide ja nende pesitsus-, sulgimis- ja talvitusalade ning rändepeatuspaikade suhtes, pidades silmas nende kaitsmise vajadust geograafilistel maismaa- ja merealadel, kus käesolevat direktiivi kohaldatakse. [...]

[...]

4. Liikmesriigid võtavad lõigetes 1 ja 2 osutatud kaitsealade suhtes vajalikke meetmeid, et vältida elupaikade saastamist või kahjustamist või lindude mis tahes häirimist, niivõrd kui see on käesoleva artikli eesmärkide seisukohast oluline. [...]"

14 Selle direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artiklite 7 ja 9 kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid kõikide artiklis 1 osutatud linnuliikide üldise kaitsesüsteemi loomiseks, keelates eelkõige:

[...]

- b) pesade ja munade tahtliku hävitamise või kahjustamise või pesade kõrvaldamise;

[...]

- d) lindude tahtliku häirimise eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, niivõrd kui selline häirimine on käesoleva direktiivi eesmärkide seisukohalt oluline;

[...]"

15 Linnudirektiivi I lisas nimetatud erinevate liikide hulgas on herilaseviu (*Pernis apivorus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*) ja kaelus-kärbsenäpp (*Ficedula albicollis*).

II. Vaidluse aluseks olevad asjaolud

- 16 Oma 13. novembri 2007. aasta otsusega 2008/25/EÜ, millega võetakse vastavalt [elupaikade] direktiivile vastu kontinentaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (ELT 2008, L 12, lk 383), kiitis komisjon liikmesriikide ettepanekutest lähtudes, kooskõlas elupaikade direktiivi artikli 4 lõike 2 kolmanda lõiguga, heaks Puszca Białowieska Natura 2000 ala määramise ühenduse tähtsusega alaks, kuna seal esinevad looduslikud elupaigad ja teatud loomaliikide elupaigad, ning seejärel pidi asjaomane liikmesriik määrama selle ala erikaitsealaks vastavalt elupaikade direktiivi artikli 4 lõikele 4 ja artikli 6 lõikele 1. See kümne loodusliku elupaigatüübi ning 55 taime- ja loomaliigi kaitseks loodud ala on määratud erikaitsealaks ka vastavalt linnudirektiivi artikli 4 lõigetele 1 ja 2. Elupaikade direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt kuulub see ala kui erikaitseala Natura 2000 võrgustikku.
- 17 Komisjoni sõnul on Puszca Białowieska Natura 2000 ala üks Euroopa paremini säilinud loodusemetsi, millele on iseloomulik suur hulk surnud ning vanu, sealhulgas üle saja aasta vanuseid puid. Sellel territooriumil on väga hästi säilinud looduslikud elupaigad, mis on määratletud elupaikade direktiivi I lisa tähenduses „esmatähtsana“, nagu elupaigad 91D0 (rabametsad) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) ning muud ühenduse tähtsusega alad, sealhulgas elupaik 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets).
- 18 On vaieldamatu, et surnud puude suurt hulka arvestades leidub Puszca Białowieska Natura 2000 alal mitmeid elupaikade direktiivi II lisas nimetatud saproksüülsete mardikate liike, iseäranis männisinelane ja *Rhysodes sulcatus*, või selle direktiivi IV lisa punktis a loetletud ranget kaitset vajavaid putukaliike, nagu *Buprestis splendens*, väike-punalamesklane, *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*. Samuti on seal esindatud linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigid, mille elupaik on surevad või surnud kuused, sealhulgas kuuse-kooreüraski (*Ips typographus*) poolt asustatud kuused, nagu herilaseviu, värbkakk, karvasjalg-kakk, valgeselg-kirjurähn, laanerähn, väike-kärbsenäpp ja kaelus-kärbsenäpp, samuti õõnetuvi (*Columba oenas*), mis on linnudirektiivi artikli 4 lõikes 2 sätestatud kaitse alla kuuluv rändliik.
- 19 Puszca Białowieska (edaspidi „Białowieża mets“) on selle loodusliku väärtuse tõttu kantud ka ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO) maailmapärandi nimekirja.
- 20 63 147 hektari suuruse Puszca Białowieska Natura 2000 ala eest vastutab kaks üksust. Üks neist tegeleb Białowieża rahvuspargi (Białowieski Park Narodowy, Poola) haldamisega, see tähendab alaga, mis hõlmab ligikaudu 17% kogu selle ala kogupindalast ehk 10 517 hektarit. Teine asutus, Lasy Państwowe (Metsamet, Poola), haldab 52 646,88 hektaril kolme metskonda: Białowieża (12 586,48 hektarit), Browski (20 419,78 hektarit) ja Hajnówka (19 640,62 hektarit). Białowieża metskond üksinda moodustab ligikaudu 20% Puszca Białowieska Natura 2000 ala pindalast ehk on rahvuspargiga peaaegu samaväärse suurusega ning vastab ligikaudu 24%-le kolme metskonna kogupindalast.
- 21 17. mail 2012 andis Minister Środowiska (keskkonnaminister, Poola) soovitusel kaitsekorraldusega seotud meetmete osas erandi tegemise kohta üle saja-aastastes puistutes.
- 22 Keskkonnaminister võttis 9. oktoobril 2012 vastusena komisjoni poolt 2011. aasta juunis algatatud rikkumismenetlusele eelnevale EU Piloti menetlusele (EU Piloti toimik 2210/11/ENVI) vastu aastaid 2012–2021 puudutava metsamajandamiskava (Plan urządzania lasu) Białowieża, Browski ja Hajnówka metskonna jaoks (edaspidi „2012. aasta metsamajandamiskava“), millele oli lisatud keskkonnamõju hinnang.
- 23 2012. aasta metsamajandamiskavaga vähendati neis kolmes metskonnas lubatud raiemahtusid ligikaudu 470 000 m³-ni kümne aasta jooksul, see tähendab oluliselt võrreldes 1 500 000 m³-ga, mis raiuti aastatel 2003–2012. Białowieża metskonna raiemahtu piirati 63 471 m³-ni.

- 24 On aga tuvastatud, et massilise raie tõttu aastatel 2012–2015 täideti 2012. aasta metsamajandamiskavas kümneks aastaks lubatud maksimaalne raiemaht Białowieża metskonnas peaaegu kolme aastaga. Samal ajal tuvastas Metsaameti Białystoki piirkondlik talitus sel perioodil kuuse-kooreüraski leviku.
- 25 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku (Białystoki piirkonna keskkonnakaitse direktor, Poola) võttis 6. novembril 2015 vastu kaitsekorralduskava (Plan zadań ochronnych, edaspidi „2015. aasta kaitsekorralduskava“), milles kinnitati Białowieża, Browski ja Hajnówka metskonna jaoks Puszcza Białowieska Natura 2000 alaga seotud kaitse-eesmärgid ja kehtestati kaitsemeetmed.
- 26 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 3 on elupaikade direktiivi I lisas nimetatud looduslike elupaikade ja looma- ja linnuliikide elupaikade, samuti selle direktiivi II lisas nimetatud loomaliikide ja linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide elupaikade kaupa täpsustanud, millised on need metsamajandamistoimingud, mis võivad Puszcza Białowieska Natura 2000 alal elupaikade soodsa kaitsestaatuse säilitamist ohustada.
- 27 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 5 on kehtestatud kaitsemeetmed, mille eesmärk on ennetada selle kaitsekorralduskava lisas 3 loetletud võimalikke ohtusid neis kolmes metskonnas esindatud kaitstavatele elupaikadele ja liikidele.
- 28 25. märtsil 2016 kiitis keskkonnaminister Metsaameti peadirektori taotlusel heaks 2012. aasta metsamajandamiskava lisa (edaspidi „2016. aasta lisa“), millega muudeti metsamajandamiskava, et suurendada Białowieża metskonnas põhiliste metsasaaduste (mis saadakse puude langetamisele eelneva raie ja puude langetamisega) kasutamise mahtu 63 471 m³-lt 188 000 m³-ni ning suurendada metsastamiseks ja taasmetsastamiseks ette nähtud pindala 12,77 hektarilt 28,63 hektarini ajavahemikul 2012–2021.
- 29 Seda taotlust põhjendati sellega, et „kuuse-kooreüraski pidev levik tekitab puistutele tõsist kahju, millega kaasnes (2012. aasta metsamajandamiskava rakendusperioodi jooksul) vajadus suurendada puidu kasutamist [...] selleks, et säilitada metsades kohane sanitaarne olukord, tagada metsa ökosüsteemide jätkusuutlikkus, peatada kahjustumine ja võtta meetmed looduslike elupaikade, sealhulgas ühenduse tähtsusega elupaikade, taasväärtustamiseks“.
- 30 Veel täpsustati taotluses, et 2016. aasta lisa „puudutab ennekõike asustatud kuuskede kõrvaldamist kooreüraski leviku piiramiseks (vajadus teostada sanitaarraiet)“ ning et „puude kõrvaldamise eesmärk on tagada Białowieża metsas viibivate inimeste ohutus, kuna surevate puude hulga kasv kujutab inimestele ohtu“. Lisaks märgiti taotluses, et „viimaste aastate kuivus on suurendanud kuuskede ja kuusepuistute kuivamist, tuues kaasa tulekahju ohu suurenemise Białowieża metsas“.
- 31 Białystoki piirkonna keskkonnakaitse direktor andis lisa vastuvõtmist pooldava arvamuse oma 12. veebruari 2016. aasta kirjas. Lisaks on tuvastatud, et 2016. aasta lisa vastuvõtmiseks viis Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku (Metsaameti Białystoki piirkondlik talitus, Poola) 2015. aastal läbi kavandatavate meetmete keskkonnamõju hindamise (edaspidi „2015. aasta keskkonnamõju hinnang“), millest järeldus, et neil meetmetel ei ole „märkimisväärset negatiivset mõju keskkonnale ega iseäranis [Puszcza Białowieska] Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele“.
- 32 Keskkonnaminister ja Metsaameti peadirektor soovides lahendada Białowieża metsa majandamisega seotud erimeelsusi „teaduslikele andmetele tuginedes“, töötasid samuti 25. märtsi 2016. aasta kuupäeva kandvas dokumendis välja leevendusmeetmete programmi „Białowieża metsa kui UNESCO kultuuri- ja looduspärandisse ning Natura 2000 võrgustikku kuuluva ala programm“ (edaspidi „leevendusmeetmete programm“).

- 33 Inimsekkumise ja puude langetamise kohasuse vastu esitatud teaduslike vastuväidete kummutamiseks oli leevendusmeetmete programmis eelkõige ette nähtud sellise pikaajalise katse tegemine, mille raames eraldatakse Puszcza Białowieża Natura 2000 ala kolme metskonna pindalast üks kolmandik, kus hinnatakse metsamajandamise meetmete puudumise mõju, et võrrelda seda mõjuga, mis kaasneb teises osas 2016. aastaks ette nähtud „raietegevuse ja puidu kasutuselevõttuga“.
- 34 Kooskõlas talle pandud ülesandega ning „võttes arvesse ülekaalukaid põhjusi, mis seonduvad looduslike elupaikade mõjutamisega ning uute bioloogilise mitmekesisuse kadumise ohtude lisandumisega seoses ajaloo suurima kuuse-kooreüraski levikuga Białowieża metsas“, võttis Metsaameti peadirektor 31. märtsil 2016 vastu otsuse nr 52, „millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad metsamajandamise kohta Białowieża ja Browski metskonna territooriumil“ (edaspidi „otsus nr 52“).
- 35 Otsuse nr 52 esimeses jaos on ette nähtud, et neis kahes metskonnas moodustatakse „funktsionaalsed võrdlustsoonid“, kus alates 1. aprillist 2016 toimub metsamajandamine vaid looduslikest protsessidest lähtuvalt. Veel on selles ette nähtud, et neis tsoonides – mille kohta on täpsustatud, et need ei hõlma looduskaitsealasid – peab metsamajandamine eelkõige piirduma inimesi ohustavate või tulekahju tekkimise seisukohast ohtlike puude raiumisega, loodusliku taastumise toimuda laskmisega, metsavarude jätmisega seisundisse, mis piirab võimalikult palju inimeste metsas käimist, ning piki nende tsoonide piire feromoonlõksude paigaldamise teel kaitsepiirde rajamisega, mille eesmärk on takistada neist tsoonidest ja neisse tsoonidesse kahjustavate organismide kandumist metsade elujõulisust ohustaval määral.
- 36 Nimetatud otsuse teises jaos on sätestatud, et „nendes Białowieża ja Browski metskondade metsades, mis jäävad esimeses jaos ette nähtud tsoonide piiridest väljapoole, toimub metsamajandamiskavadel põhinev metsade majandamine kooskõlas säästva metsanduse põhimõtetega; majandamine toimub selliselt, et metsamajandamise meetmetega oleks tegelikult tagatud looduse kaitse“.
- 37 Selle otsuse neljanda jao kohaselt on lubatud teha neist piirangutest erandeid olemasolevates metsamajandamislepetes ette nähtud tööde lõpetamiseks ning seoses tööde teostamisega, kui nende tööde teostamise kohustus tuleneb üldkohaldatavatest õigusnormidest, sealhulgas 2015. aasta kaitsekorralduskavast.
- 38 Metsaameti peadirektor võttis 17. veebruaril 2017 vastu otsuse nr 51 „kuuse-kooreüraski poolt asustatud puude langetamise ning inimesi ohustavate ja tulekahju seisukohast ohtlike puude ärakorjamise kohta Białowieża, Browski ja Hajnówka metskonna kõigi vanuseklassi puistutes“ (edaspidi „otsus nr 51“).
- 39 Otsuse nr 51 artikkel 1 paneb pädevatele asutustele „kuuse-kooreüraski levikust tingitud erakordset ja katastroofilist olukorda arvestades“ kohustuse neis kolmes metskonnas viivitamata langetada inimestele ohtlikud puud, esmajärjekorras ühendusteede ja matkaradade ääres, pidevalt kõrvaldada kuivanud puud ning raiejäägid, langetada pidevalt ja õigel ajal kuuse-kooreüraski poolt asustatud puud kõigi vanuseklassi puistutes ning koguda puit kokku ja ära vedada või koorida ja ladustada. Otsuse artiklis 2 on täpsustatud, et selliste raiete puhul ei kohaldata puude vanuse või puistute funktsiooniga seotud piiranguid.
- 40 Nimetatud otsuse artiklis 1 on sätestatud, et sellistest raietest saadud puitu tuleb kasutada metsa süsinikufarmide projektis, et kuivanud puidu, mis ei ole kuuse-kooreüraski poolt asustatud, võib ladustada loodud tühjaks jäänud aladele ja avatud maastikule loodud vaheladustuskohtadesse, ning et kuuse-kooreüraski poolt kahjustatud puit tuleb tükeldada ja ladustada. See säte kohustab ka korraldama raietest saadud puidu müümise süsteemi Puszcza Białowieża piirkonna omavalitsuste elanike vajaduste rahuldamiseks.

- 41 Otsuse nr 51 artikkel 1 sätestab veel esiteks kohustuse kasutada „erinevaid meetodeid metsa uuendamiseks“ (looduslik taastumine, taasmetsastamine seemnete külvamise või taimede istutamise teel) ja kaitseks, et taastada taimekooslused pärast kuuse-kooreüraski levikut, ning teiseks kohustuse jälgida nende meetmete mõju, inventeerides regulaarselt metsade seisundit ja hinnates bioloogilist mitmekesisust, kasutades suurt looduse inventeerimise alade võrgustikku.
- 42 On tuvastatud, et pärast otsuse nr 51 vastuvõtmist alustati kuivanud ja kuuse-kooreüraski poolt asustatud puude raiumisega Białowieża, Browski ja Hajnówka metskonnas, ligikaudu 34 000 hektaril asuvas „metsataastamise tsoonis“, mis moodustab ligikaudu 54% Puszcza Białowieska Natura 2000 ala pindalast. Lisaks väidab komisjon, tuginedes Metsaameti väljastatud andmetele, et 2017. aasta algusest on Białowieża metsas raiutud kokku enam kui 35 000 m³ puitu, millest 29 000 m³ kuuske, ehk ligikaudu 29 000 puud.

III. Kohtueelne menetlus

- 43 Olles saanud teada 2016. aasta lisa vastuvõtmisest, nõudis komisjon rikkumismenetlusele eelneva menetluse elektroonilise infosüsteemi EU Pilot kaudu (EU Piloti toimik 8460/16/ENVI) Poola ametiasutustelt 7. aprillil 2016 selgitusi rea küsimuste kohta, mis puudutasid Białowieża metskonnas raiemahtude suurendamise mõju looduslike elupaikade ja ühenduse tähtsusega metsloomaliikide kaitsestaatuse säilitamisele Puszcza Białowieska Natura 2000 alal.
- 44 Poola ametiasutused põhjendasid oma 18. aprilli 2016. aasta vastuses raiemahtude suurendamist sellel alal kuuse-kooreüraski enneolematu levikuga.
- 45 9. ja 10. juunil 2016 käisid komisjoni talitused Białowieża metsas, et uurida Puszcza Białowieska Natura 2000 ala kümnekonda erinevat sektorit.
- 46 ELTL artikli 258 alusel saatis komisjon Poola ametiasutustele 17. juunil 2016 märgukirja, leides, et 2016. aasta lisas heaks kiidetud meetmed ei ole põhjendatud, et Poola ametiasutused on jätnud kontrollimata, et need meetmed ei kahjusta Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust ning et raiemahu suurendamist lubades on nad rikkunud elupaikade direktiivist ja linnudirektiivist tulenevaid kohustusi.
- 47 Keskkonnaminister teatas komisjoni keskkonnavolinikule 27. juuni 2016. aasta kirjas, et Puszcza Białowieska Natura 2000 ala elupaikade ja liikide kohta on vaja täiendavaid andmeid ning et nende inventeerimine on käimas.
- 48 Poola ametiasutused vastasid märgukirjale 18. juulil 2016, vaieldes kõigile komisjoni etteheidetele vastu.
- 49 Keskkonnaministri ja komisjoni keskkonnavoliniku vahel toimus 2017. aasta veebruaris ja märtsis kirjavahetus. Keskkonnaminister märkis, et inventeerimise esimesed tulemused on teada ning ta on otsustanud nende põhjal alustada 2016. aasta lisas ette nähtud raietega.
- 50 Komisjon esitas 28. aprilli 2017. aasta kirjas Poola Vabariigile põhjendatud arvamuse, heites talle ette elupaikade direktiivi artikli 6 lõigetest 1 ja 3 ning artikli 12 lõike 1 punktidest a ja d, samuti linnudirektiivi artikli 4 lõigetest 1 ja 2 ning artikli 5 punktidest b ja d tulenevate kohustuste rikkumist. Komisjon palus Poola ametiasutustel võtta põhjendatud arvamuse järgmiseks vajalikke meetmeid ühe kuu jooksul alates arvamuse kättesaamisest. Seda tähtaega põhjendas komisjon eeskätt andmetega selle kohta, et raietega on alustatud, ning otsese ohuga, et Puszcza Białowieska Natura 2000 alale võib sellega kaasneda tõsine ja pöördumatu kahju.
- 51 Komisjonile teatati otsuse nr 51 vastuvõtmisest 17. mail 2017.

- 52 Poola Vabariik vastas põhjendatud arvamusele 26. mai 2017. aasta kirjaga, leides, et ta ei ole ette heidetud rikkumisi toime pannud.
- 53 Kuivõrd see vastus komisjoni ei rahuldanud, otsustas ta esitada käesoleva hagi.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

- 54 Komisjon esitas eraldi dokumendiga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 20. juulil 2017, ELTL artikli 279 ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 160 lõike 2 alusel ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, et Poola Vabariiki kohustataks kuni Euroopa Kohtu sisulise kohtuotsuse tegemiseni esiteks peatama – välja arvatud ohu korral elanikkonna julgeolekule – aktiivse metsamajandamise meetmed elupaikades 91D0 (rabametsad) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) ning üle saja-aastaste puistutega elupaigas 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets), samuti herilaseviu, värbkaku, karvasjalg-kaku, valgeselg-kirjurähni, laanerähni, väike-kärbsenäpi, kaelus-kärbsenäpi ja õõnetuvi elupaikades ning saproksüülsete mardikate, see tähendab männisinelase, *Buprestis splendens*'i, väike-punalamesklase, *Phryganophilus ruficollis*'e, *Pytho kolwensis*'e ja *Rhysodes sulcatus*'e elupaikades ning teiseks peatama üle saja-aastaste surnud kuuskede kõrvaldamise ja puude langetamise metsaraie laiendamise raames Puszcza Białowieska Natura 2000 alal - need meetmed tulenevad 2016. aasta lisast ja otsusest nr 51.
- 55 Komisjon taotles Euroopa Kohtu kodukorra artikli 160 lõike 7 alusel ka ülalnimetatud ajutiste meetmete kohaldamist veel enne kostja seisukohtade esitamist, kuna on suur oht, et Puszcza Białowieska Natura 2000 ala elupaiku ja terviklikkust kahjustatakse tõsiselt ja pöördumatult.
- 56 Euroopa Kohtu asepresident rahuldab 27. juuli 2017. aasta määrusega komisjon vs. Poola (C-441/17 R, ei avaldata, EU:C:2017:622) selle taotluse ajutiselt kuni ajutiste meetmete kohaldamise menetlust lõpetava kohtumääruse tegemiseni.
- 57 Komisjon täiendas 13. septembril 2017 ajutiste meetmete kohaldamise taotlust, paludes Euroopa Kohtul määrata Poola Vabariigile karistusmaks, kui Poola Vabariik ei järgi selles menetluses talle pandud kohustusi.
- 58 Poola Vabariik taotles 28. septembril 2017 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 16 kolmandale lõigule tuginedes, et kohtuasi antaks arutamiseks Euroopa Kohtu suurkojale. Euroopa Kohtu asepresident andis selle taotluse Euroopa Kohtu kodukorra artikli 161 lõike 1 alusel lahendamiseks Euroopa Kohtule, kes määras kohtuasja selle tähtsust arvestades kodukorra artikli 60 lõike 1 kohaselt suurkojale.
- 59 Euroopa Kohus rahuldab 20. novembri 2017. aasta määrusega komisjon vs. Poola (C-441/17 R, EU:C:2017:877) komisjoni taotluse kuni käesolevas kohtuasjas lõpplahendi tegemiseni, lubades erandina Poola Vabariigil jätkata 2016. aasta lisas ja otsuses nr 51 nimetatud meetmete võtmist, kui need on hädavajalikud ning proportsionaalsed selleks, et tagada otseselt ja viivitamatult inimeste julgeolek, ning tingimusel, et muud, vähem radikaalsed meetmed on objektiivsetel põhjustel võimatud. Euroopa Kohus pani Poola Vabariigile ka kohustuse hiljemalt 15 päeva jooksul selle määruse kättetoimetamisest teavitada Euroopa Komisjoni kõigist meetmetest, mida ta on määruse täitmiseks võtnud, ning esitada üksikasjalikud põhjendused selle kohta, milliseid aktiivse metsamajandamise meetmeid ta kavatses jätkata nende vajalikkuse tõttu avaliku julgeoleku tagamiseks. Komisjoni täiendava taotluse, mis puudutas karistusmaks määramist, jättis Euroopa Kohus lahendamiseks edaspidi.
- 60 11. oktoobri 2017. aasta määrusega komisjon vs. Poola (C-441/17, ei avaldata, EU:C:2017:794) otsustas Euroopa Kohtu president omal algatusel määrata see kohtuasi lahendamiseks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23a ja kodukorra artiklis 133 sätestatud kiirendatud menetluses.

V. Hagi

- 61 Komisjon esitab hagi põhjendamiseks neli väidet, mis käsitlevad esiteks elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 rikkumist, teiseks elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 1 rikkumist ja linnudirektiivi artikli 4 lõigete 1 ja 2 rikkumist, kolmandaks elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktide a ja d rikkumist ning neljandaks linnudirektiivi artikli 5 punktide b ja d rikkumist.

A. Hagi vastuvõetavus

1. Poolte argumendid

- 62 Poola Vabariik leiab, et komisjoni teine kuni neljas etteheide on vastuvõetamatud osas, milles need puudutavad otsuses nr 51 käsitletud tegevusi Browski ja Hajnówka metskonna territooriumil. Esiteks on need etteheited põhjendamatult kaugeleulatuvad põhjendatud arvamuses esitatud etteheidetega võrreldes, kuivõrd viimastes käsitleti üksnes 2016. aasta lisa tagajärgi seoses Białowieża metskonnaga. Liiasi ei ole hagi eset laiendatud mitte üksnes *rationae loci*, vaid ka *ratione materiae*, kuna otsuses nr 51 nimetatud tegevused erinevad 2016. aasta lisa nimetatutest. Teiseks on teise kuni neljanda etteheite sõnastus ebaselge. Nimelt ei ole võimalik kindlaks teha, kas need etteheited puudutavad üksnes 2016. aasta lisa vastuvõtmist või ka otsuses nr 51 ette nähtud tegevusi.
- 63 Komisjoni hinnangul on teine kuni neljas etteheide vastuvõetavad. Põhjendatud arvamuses Poola Vabariigile etteheidetavad faktilised asjaolud puudutasid vaid Białowieża metskonda, kuna meetmed, mida Poola ametiasutused olid põhjendatud arvamuse kuupäevaks vastu võtnud, käsitlesid üksnes seda metskonda. Ent see liikmesriik võttis samad meetmed vastu ka Puszca Białowieska Natura 2000 alale jääva kahe ülejäänud metskonna suhtes. Et tegemist on samasuguste faktiliste asjaoludega, mis kujutavad endast ühte ja sama käitumist, siis võib pidada põhjendatuks seda, et kohustuste rikkumise hagi puudutab kogu territooriumi, millele vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed Euroopa Kohtule hagi esitamise päeva seisuga laienesid. Põhjendatud arvamusega võrreldes kohustuste rikkumise hagi suurema territooriumi käsitlemine on tingitud üksnes Poola ametiasutuste endi valikutest võtta kohtueelse menetluse ajal vastu samasuguse iseloomuga otsused ja korraldada nende avaldamine hilinenult.

2. Euroopa Kohtu hinnang

- 64 Olgu meenutatud, et kohtueelse menetluse eesmärk on anda asjaomasele liikmesriigile võimalus täita talle liidu õigusest tulenevad kohustused või kaitsta end tõhusalt komisjoni etteheidete vastu. Kohtueelse menetluse nõuetekohasus on oluline tagatis mitte üksnes asjaomase liikmesriigi õiguste kaitseks, vaid ka tagamaks, et hilisema kohtumenetluse esemeks oleks selgelt määratletud vaidlus (16. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon vs. Slovakkia, C-433/13, EU:C:2015:602, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 258 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi ese piiritletud komisjoni põhjendatud arvamusega, mistõttu hagi peab rajanema samadel põhjendustel ja väidetel kui põhjendatud arvamus (8. juuli 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal, C-171/08, EU:C:2010:412, punkt 25, ja 5. aprilli 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Bulgaaria, C-488/15, EU:C:2017:267, punkt 37).
- 66 Siiski ei saa see nõue minna nii kaugele, et tuleks eeldada, et põhjendatud arvamuse resolutsioonis esitatud väited ja hagiavalduses sisalduvad nõuded kattuvad igal juhul täielikult, tingimusel et vaidluse eset – nii nagu see on määratletud põhjendatud arvamuses – ei ole laiendatud ega muudetud (vt eelkõige 9. novembri 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Ühendkuningriik, C-236/05, EU:C:2006:707, punkt 11).

- 67 Eelkõige võib liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi ese hõlmata asjaolusid, mis on aset leidnud pärast põhjendatud arvamuse esitamist, tingimusel et need on selles arvamuses viidatud asjaoludega sama laadi ning kujutavad endast sama käitumist (vt eelkõige 4. veebruari 1988. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, 113/86, EU:C:1988:59, punkt 11; 9. novembri 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Ühendkuningriik, C-236/05, EU:C:2006:707, punkt 12, ja 5. aprilli 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Bulgaaria, C-488/15, EU:C:2017:267, punkt 43).
- 68 Antud juhul on komisjon esitanud põhjendatud arvamuses ja hagiavalduses neli ühesugust etteheidet selle kohta, et Poola Vabariik on rikkunud kohustusi, mis tulenevad esiteks elupaikade direktiivi artikli 6 lõigetest 1 ja 3 ning artikli 12 lõike 1 punktidest a ja d ning teiseks linnudirektiivi artikli 4 lõigetest 1 ja 2 ning artikli 5 punktidest b ja d.
- 69 Veel nähtub põhjendatud arvamusest ja hagiavaldusest, et komisjoni hinnangul on kõik need rikkumised sellised, et võivad kahjustada Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust.
- 70 Seejuures on vaieldamatu, et põhjendatud arvamuses on käsitletud vaid 2016. aasta lisas ette nähtud tegevust Białowieża metskonnas, samas kui teises kuni neljandas hagiavalduse väites, mille kohta on Poola Vabariik esitanud vastuvõetamatuse väite, on käsitletud ka otsuse nr 51 kohast tegevust Browski ja Hajnówka metskonnas.
- 71 Olgu siiski kõigepealt märgitud, et kõik need kolm metskonda kuuluvad Puszcza Białowieska Natura 2000 alasse, mida puudutab põhjendatud aramus.
- 72 Sarnaselt 2016. aasta lisaga, mis näeb Białowieża metskonnas sisuliselt ette puude langetamise mitmel viisil, nagu kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede ja inimestele ohtlike surevate puude kõrvaldamise sanitaarraiega, samuti taasmetsastamise, näeb otsus nr 51 selles metsakonnas ja Browski ja Hajnówka metskonnas ette kuuse-kooreüraski poolt asustatud puude pideva ja õigeaegse langetamise, inimestele ohtlike puude viivitamatut langetamise, kuivanud puude pideva kõrvaldamise ning kuuse-kooreüraskist kahjustatud puistute taasmetsastamise (edaspidi „vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed“).
- 73 Komisjoni esitatud andmetest - mida Poola Vabariik ei eita - nähtuvalt sai komisjoni otsuse nr 51 vastuvõtmise kohta teavet alles 17. mail 2017, pärast põhjendatud arvamuse väljasaatmist 28. aprillil 2017.
- 74 Sellest tulenevalt on põhjendatud arvamuses käsitletud asjaolud hagiavalduses käsitletud asjaoludega sama laadi ning moodustavad sama teokoosseisu.
- 75 Seetõttu võis komisjon vastavalt käesoleva otsuse punktides 66 ja 67 meenutatud kohtupraktikale vaidluseset muutmata lisada oma hagiavaldusse aktiivse metsamajandamise meetmed, mida rakendatakse Puszcza Białowieska Natura 2000 alal Browski ja Hajnówka metskonnas.
- 76 Eespool esitatud kaalutlustest nähtub veel, et vastupidi Poola Vabariigi väidetule ei saanud tal olla mingit kahtlust, millise ulatusega on teine kuni neljas etteheide.
- 77 Arvestades esiteks ka asjaolu, et väidetavalt rikutud sätted on samad, teiseks, et nende rikkumiste – mis kõik võivad kahjustada Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust – objekt on sama, ning kolmandaks, et tegevus ja asjaolud ehk vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed on samalaadsed ja lähtuvad samadest kaalutlustest, see tähendab kuuse-kooreüraski levikust ja avalikust julgeolekust, ei saa Poola Vabariik väita, et tal ei olnud võimalik end komisjoni etteheidete vastu tõhusalt kaitsta.

- 78 Seoses sellega olgu veel märgitud, et argumendid, mida see liikmesriik kostja vastuses nende etteheidete kohta esitas, puudutavad selgelt nii 2016. aasta lisas kui ka otsuses nr 51 ette nähtud tegevust.
- 79 Seetõttu on teine kuni neljas etteheide vastuvõetavad.

B. Liikmesriigi kohustuste rikkumine

1. Esimene etteheide, et rikutud on elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 3

a) Poolte argumendid

- 80 Komisjon väidab, et Poola Vabariik rikkus elupaikade direktiivi artikli 6 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, kiites heaks 2016. aasta lisa ning viies ellu vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed, ilma et ta oleks kontrollinud, kas see ei kahjusta Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust.
- 81 Komisjon leiab, et kuivõrd 2016. aasta lisaga muudetakse 2012. aasta metsamajandamiskava, on see käsitatav kava või projektina, mis ei ole otseselt seotud Puszcza Białowieska Natura 2000 ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab sellele alale olulist mõju, kuna selles nähakse ette Białowieża metskonnas kasutusele võetava puidu kubatuuri kolmekordistamine. Erinevalt 2015. aasta kaitsekorralduskavast ei ole 2012. aasta metsamajandamiskava käsitatav kaitsekorralduskavana elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 1 tähenduses, kuna selles ei määrata kindlaks Natura 2000 alade säilitamiseks vajalikke eesmärgi ja meetmeid. 2012. aasta metsamajandamiskava eesmärk on peamiselt reguleerida metsamajanduslikku tegevust, eeskätt määrates kindlaks, kui suures mahus on maksimaalselt lubatav metsast puitu võtta, ning sätestades metsade kaitsemeetmed. Seetõttu oleks tulnud enne sellise kava vastuvõtmist või muutmist asjakohaselt hinnata selle mõju asjasse puutuvale Natura 2000 alale selle ala kaitse-eesmärkide seisukohast vastavalt elupaikade direktiivi artikli 6 lõikele 3.
- 82 Komisjon leiab aga, et Poola ametiasutused jätsid kontrollimata, kas 2016. aasta lisa ei kahjusta Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust, mis hõlmab selle ala ühenduse tähtsusega alaks ja erikaitsealaks määramise põhjuseks olnud kaitstava loodusliku elupaigatüübi seotud olemuslike tunnuste jätkusuutlikku säilitamist. Käesoleval juhul iseloomustavad kõnealuse Natura 2000 terviklikkust järgmised tunnused: seal toimuvad loomulikud ökoloogilised protsessid, nagu puude looduslik taasteke, liikide looduslik valik, looduslik kooslusjärgnevus, liikide koosluse mitmekesisus ja sealsete puistute vanuseline struktuur, milles on oluline osakaal eluringi optimaalses ja lõppfaasis olevatel puudel; surnud puude rohkust ning inimsekkumisest puutumatuks loodusmetsadele tüüpiliste ja looduslikes elupaikades elavate liikide olemasolu.
- 83 Surnud ja surevate puude väljavedamine, sanitaarraies seisnevad metsamajandusmeetmed, subkontinentaalsete tamme-valgepöögimetsade ning lammimetsade üle saja-aastastes puistutes puude langetamine ning kuuse-kooreüraski poolt asustatud üle saja-aastaste surevate või surnud kuuskede väljavedamine, mis on ette nähtud 2016. aasta lisas, kujutavad „võimalikku ohtu“ 2015. aasta kaitsekorralduskavas nimetatud looduslikele elupaikadele ja sealsete liikide elupaikadele. Need võimalikud ohud hõlmavad *de facto* ka sanitaarraie.
- 84 Ent 2015. aasta kaitsekorralduskavas ei ole kuuse-kooreüraski tegevust käsitatud ohuna kõnealustele elupaikadele, nagu ei ole ka puistute langetamise ja kahjustatud kuuskede kõrvaldamise kaudu toimuvat kuuse-kooreüraski vastast võitlust tunnustatud selles kavas kui kaitsemeetet. Vastupidi – 2015. aasta kaitsekorralduskavas on just kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede kõrvaldamist peetud sõnaselgelt ohuks värbkaku, karvasjalg-kaku ja laanerähni elupaikadele.

- 85 Arvestades teaduse hetkeseisu, tuleb kuuse-kooreüraski levikuetappe pidada vanade kuuse-segametsade elutsükli osaks. Białowieża metsas on neid nähtusi varem korduvalt täheldatud. Liati ei jälgita seda kogu Białowieża rahvusparki territooriumil, kus elupaikade kaitsestaatuse on parem kui Metsaameti hallatavates metsades, kus teostatakse sanitaarraiet. Teadusuuringud kinnitavad ka igasugusele inimsekkumisele keelatud Białowieża metsa elupaikade paremat kaitsestaatust. Teadlased kardavad samuti, et surnud või surevate puude väljavedamine viib puistute vanuselise struktuuri tasakaalust välja, vähendab kaitstavate liikide ja elupaikade mitmekesisust ning toob kaasa paljude kaitstavate loomade oluliste toitumisallikate kadumise. Sanitaarraie käigus surnud puude väljavedamine on niisiis kokkusobimatu kaitstavate piirkondade säilitamise eesmärkidega, surnud puude metsa jätmise on vajalik bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks.
- 86 Samuti toonitab komisjon, et 2016. aasta lisa on selline raie ette nähtud ulatuses, mis ei ole tühine.
- 87 Nimelt langevad tsoonid, kus on lubatud raiemahtu suurendada, kokku tsoonidega, kus on 2015. aasta kaitsekorralduskava kohaselt ette nähtud kaitsemeetmed, mis välistavad metsamajandamise meetmed üle saja-aastastest puudest koosnevatel puistutel.
- 88 Otsus nr 51 näeb Puszczza Białowieska Natura 2000 ala kolmes metskonnas kuuse-kooreüraski vastaseks võitluseks ette puude langetamise ja kõrvaldamise kõigi vanuseklassi puistutes. „Metsataastamise tsoon“, kus on 2016. aasta lisa kohaselt alustatud tegevust kuuse-kooreüraski leviku takistamiseks, on 34 000 hektari suuruse pindalaga, mis moodustab 50% selle ala pindalast, samas kui võrdlustsoonide pindala on 17 000 hektarit.
- 89 Isegi kui pindala, millel 2016. aasta lisa näeb ette metsamajandamise meetmed, moodustab 5% Puszczza Białowieska Natura 2000 alast, nagu väidavad Poola ametiasutused, ei ole see tühise suurusega, kuna selle tulemuseks oleks elupaikade direktiivi artikli 6 lõikes 3 sätestatud kohustuste täitmata jätmise ning kuna otsustavalt tähtsaks tuleb pidada kohustust säilitada selle ala funktsionaalne terviklikkus, tagades surnud puude rohkusest sõltuvate liikide ökoloogilise ühenduvuse. Kehtestades 2012. aasta metsamajandamiskavas kuni aastani 2021 raiemahuks 63 471 m³, olid pädevad asutused pärast keskkonnamõju hindamist tegelikult leidnud selle ala kaitse-eesmärkide seisukohast tasakaalustatud raiemahu suuruse.
- 90 Komisjon leiab, et otsustamisprotsessi üheski etapis ei võtnud Poola ametiasutused arvesse paljude teadusorganisatsioonide arvamust, millest nad aga teadlikud olid ja mille kohaselt võivad vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed Białowieska Natura 2000 ala kahjustada.
- 91 Eeskätt ei saanud need asutused 2015. aasta keskkonnamõju hinnangule tuginedes selle ala terviklikkust kahjustava mõju puudumisega seotud teaduslikke kahtlusi välistada. See hinnang põhines 2012. aastal läbi viidud keskkonnamõju hindamisel ning keskendus kuuse-kooreüraski poolt asustatud puistutele. Pealegi on selle hinnangu aluseks väär meetodika, kuna selles ei arvestatud 2015. aasta kaitsekorralduskavas käsitletud elupaikade ja loomaliikide erilisi kaitse-eesmärke ning selles ei määratletud, mida tähendab kõnealuse ala terviklikkus, ega toodud välja, miks kavandatud meetmed ei saa seda kahjustada. Lisaks ei võetud 2016. aasta lisa vastu ajakohastatud andmete alusel, kuivõrd nende liikide levila paremaks tundmaõppimiseks viisid Poola ametiasutused 2016. aastal läbi kõnealuse ala inventeerimise, mille lõplike tulemusi põhjendatud arvamuse esitamise ajal veel ei olnud.
- 92 Komisjon tuletab meelde, et asjaomase ala terviklikkusele prognoositava mõju puudumise suhtes ei tohi teaduslikust seisukohast olla mingisugust põhjendatud kahtlust just projekti heakskiitva otsuse vastuvõtmise hetkel. Sellest tulenevalt rikkus Poola Vabariik elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 3 juba pelgalt seetõttu, et keskkonnaminister ei saanud 2016. aasta lisa heaks kiites olla kindel, et selles lisa kavandatud meetmetel ei ole Puszczza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust kahjustavat mõju. Sellest tulenevalt ei ole selle sätte rikkumine ühegi hilisema meetmega heastatav, isegi kui hiljem tuvastatakse, et sellist kahjustavat mõju ei ole, sest ajal, mil kõnealune lisa vastu võeti, ei olnud positiivse otsuse vastuvõtmise tingimused täidetud.

- 93 Võrdlustsoonide moodustamist otsusega nr 52 ei saa seega pidada 2016. aasta lisa rakendamise kahjulikku mõju leevendavaks meetmeks. Esiteks ei puudutanud 2015. aasta keskkonnamõju hinnang neid tsoone. Teiseks ei võimalda nende tsoonide loomine selle lisa rakendamisest tingitud kahjulikku mõju vältida ega vähendada. Tegelikult säilitatakse varasem olukord üksnes Białowieża metskonna ühes osas, ent ei piirata 2016. aasta lisa kavandatud meetmetest tulenevat kahjulikku mõju selle metskonna ülejäänud territooriumil, mis on palju suurem. Lisaks on kõnealused võrdlustsoonid määratud meelevaldselt. Nende tsoonide määramine ei mõjuta tegelikult selles lisa kindlaks määratud maksimaalset raiemahtu ja nende tsoonide määratlemisega kaasneb Białowieża metskonna ülejäänud territooriumil puude veelgi intensiivsem langetamine. Pealegi on nende tsoonide välistamise osas võimalik teha erandeid. Lisaks kohustab otsus nr 51 langetama ja kõrvaldama kõigisse vanuseklassidesse kuuluvaid kuuse-kooreüraski poolt asustatud puid ja kuivanud puid, võtmata arvesse neid tsoone.
- 94 Poola Vabariik rõhutab kõigepealt, et nii 2012. aasta metsamajandamiskava kui ka 2016. aasta lisa on elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 1 tähenduses „kaitsekorralduskava“. Selline kava on tehniline abivahend, mis on vajalik 2015. aasta kaitsekorralduskavas ette nähtud kaitsemeetmete rakendamiseks, kuna viimati nimetatud kavas ei ole raiemahtu kindlaks määratud. Eeskätt võimaldab 2016. aasta lisa täita kuuse-kooreüraski leviku piiramisega seotud kaitse-eesmärgi. Seoses sellega peab Poola Vabariik vajalikuks rõhutada, et selles lisa ette nähtud raiemaht, see tähendab 188 000 m³ Białowieża metskonnas, on selgelt väiksem, kui oli ette nähtud metsamajandamiskavades, mis käsitlesid aastaid 1992–2001 (308 000 m³) ja 2002–2011 (302 000 m³).
- 95 Veel toonitab Poola Vabariik, et peeti tõenäoliseks, et 2016. aasta lisa rakendamine võib avaldada mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 alale. Just seetõttu peeti 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu tegemist vajalikuks. Kõnealuse hindamise järel anti negatiivne arvamus selle lisa esimese eelnõu kohta, mis käsitles 317 894 m³ suurust raiemahtu. Seda hindamist arvesse võttes piirati 2016. aasta lisa raiemaht 129 000 m³-ga. Selle lisa uus hindamine näitas arvestatava negatiivse mõju puudumist nimetatud alale. Tegelikult on sellel lisal märkimisväärne positiivne mõju mitmele 2015. aasta kaitsekorralduskavas kaitstavale elemendile. Raiemahu muutmine on selles ette nähtud kaitsemeetmete rakendamiseks vältimatu. Pealegi ei ole 2016. aasta lisa ette nähtud loomade tahtlikku tapmist, püüdmist või häirimist.
- 96 Poola Vabariik leiab, et komisjon on ekslikult eeldanud, et 2016. aasta lisa nimetatud meetmed võivad iseenesest Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkusele kahjulikku mõju avaldada.
- 97 Komisjon ei võtnud arvesse asjaolu, et selle ala terviklikkus on sajandite jooksul kujunenud inimtegevuse tulemusena säästva metsamajandamise teel. Konkreetselt oli põhjuseks, miks selle ala Natura 2000 alana määramise ajal oli seal nii suur elupaikade ja liikide osakaal, Białowieża metsa majandamine ehk minevikus istutatud puistutes puude raiumine. Tegelikult on puistute, eriti kuusemetsade kuuse-kooreüraski levikust tingitud hävingu põhjustanud komisjoni surve 2012. aasta metsamajandamiskavas ette nähtud raiemahu drastiline vähendamine vananevates metsades. Selle hävingu tõttu on hakanud tekkima muutused kaitstavates elupaikades. Näiteks tähtsaks elupaigaks olev elupaik 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets) on hakanud muutuma soodeks ja heinamaadeks. Poola ametiasutused on seetõttu välja töötanud leevendusmeetmete programmi, kus kõigepealt teostatakse Puszcza Białowieska Natura 2000 ala kõigi elupaikade ja liikide seisundi inventeerimine. Selles kontekstis kujutab 2016. aasta lisa vastuvõtmine endast katset naasta varasemate majandamismeetodite juurde.
- 98 Neil asjaoludel seaks nende kaitsemeetmete katkestamine ohtu ala terviklikkuse ja seal asuvate elupaikade püsimise. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamist toetava inimtegevuse puudumine tooks kaasa liikide ja nende elupaikade hävimise. Niisiis on komisjon ekslikult leidnud, et Białowieża mets on olemuselt puutumatu ning et selles metsas esindatud liigid on tüüpilised inimtegevusest häirimata aladele.

- 99 Aktiivse metsamajandamise meetmete võtmise on valinud ka teised liikmesriigid. Austrias on käivitatud rahvusparkides ja kõrge loodusväärtusega aladel kuuse-kooreüraski leviku piiramise programm, mille raames on tööde tegemise keeld säilitatud „bioloogilise mitmekesisuse keskustes“, kaitstes metsamajandamise meetmete rakendamisega samal ajal ka naabruses asuvaid majandatavaid metsi. Üldiselt on soovitatav, et alad, kus kaitstakse looduslikke protsesse, nagu rahvuspargid, oleksid selgelt jagatud piirkondadeks, kus inimsekkumist ei toimu, ning äärealadeks, kus tegeldakse selliste tegevustega, mille eesmärk on kuuse-kooreüraski leviku tõkestamine. Võrdlustsoonide loomisega läheneb Poola Vabariik sellele samamoodi.
- 100 Poola Vabariik leiab, et 2016. aasta lisas ette nähtud tegevused on kooskõlas 2015. aasta kaitsekorralduskavaga. Nimetatud kaitsekorralduskava kohaselt on selles lisas metsamajandamise meetmed, nagu puude langetamine ja langetamisele eelnev raie, välistatud vähemalt 10% ulatuses üle saja-aastastest puudest koosnevates puhtpuistutes. Neis puistutes teostatakse kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede eemaldamiseks üksnes sanitaarraiet. Kuivanud puud ei kõrvaldata. Lisaks ei teostata sanitaarraiet looduskaitsealadel ning soistes ja niisketes elupaikades. Ala, kus sanitaarraiet ei teostata, ulatub 7123 hektarile, mis moodustab 58% Białowieża metskonna territooriumist. Pealegi puudutavad 2016. aasta lisas ette nähtud tegevused üksnes 5,4% kõnealuse ala pindalast ehk 3401 hektarit. Neil asjaoludel välistas 2015. aasta keskkonnamõju hinnang selle, et 2015. aasta kaitsekorralduskavas määratletud potentsiaalne oht seoses surnud ja surevate puude kõrvaldamisega võiks realiseeruda.
- 101 Saprosüülsete mardikate kohta lisab Poola Vabariik veel, et *Buprestis splendens*'i elupaigaks olevaid päikesele avatud püstiseid kuivanud mände ei kõrvaldata. Ligi 12 000 puu põhjal 2016. ja 2017. aastal tehtud uuringute kohaselt koonduvad väike-punalamesklase populatsioonid haabadele ja saarepuudele. Alates 2016. aasta aprillikuust teostatav inventeerimine on esimene sellelaadne projekt, mille raames hinnatakse objektiivselt ja statistiliselt kontrollitult erinevaid bioloogilise mitmekesisusega seotud elemente kogu Białowieża metsa alal korrapärase süsteemi järgi valitud 1400 levilal. Männisinelase puhul on kõige tõsisem oht mändide hulga vähenemine. *Phryganophilus ruficollis*'e, *Pytho kolwensis*'e ja *Rhysodes sulcatus*'e jaoks lähtub kõige tõsisem oht aga suurte surnud puude juurdetekke katkemisest, mille põhjustab vanemate kuusikute kiire kuivamine seoses kuuse-kooreüraski levikuga.
- 102 Lisaks avaldab surnud kuuskede kõrvaldamisega seotud raie positiivset mõju *Buprestis splendens*'i ja eremiitpõrnika elupaikadele, suurendades metsas valguse kättesaadavust. Teiste liikide (männisinelane, väike-punalamesklane ja *Rhysodes sulcatus*) puhul ei ole kuusk nende eelistatuim elupaik. Praegu on Białowieża metsas keskmiselt 64 m³ surnud puud hektari kohta. Arvestades, et maastikule tekib surnud puud pidevalt juurde, on nende mardikaliikide elupaikade turvalisus täielikult tagatud.
- 103 Poola Vabariigi hinnangul tuleks arvestada ka võrdlustsoone. Nende eesmärk ei ole vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete väidetava negatiivse mõju heastamine või leevendamine. Võrdlustsoonid on loodud kooskõlas ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega, võrdlemaks neid Białowieża metsa teiste tsoonidega. Nende asukoht on seotud looduslike elupaikade kaitsestaatusega ja sellega, et neis kohtades ei ole vaja täita 2015. aasta kaitsekorralduskavast tulenevaid kaitseülesandeid. Komisjon ei saa Poola ametiasutustele ette heita seda, et nad ei ole võrdlustsoonide osas läbi viinud keskkonnamõju hindamist. Neid põhjendusi järgides tuleks sama kriitiliselt suhtuda kogu Białowieża metsas majandustegevuse katkestamise, mida komisjon nõuab.
- 104 Komisjon eksib, leides, et tegevusetus mõjutaks bioloogilist mitmekesisust positiivselt. Alates 2016. aasta aprillikuust teostatava inventeerimise tulemustest nähtub näiteks, et Białowieża rahvuspargi range kaitse alas on täheldatav üksainus männisinelase asurkond, samas kui Białowieża metskonna territooriumil on seda täheldatud 70 juhul. Samalaadne olukord valitseb rea teiste liikide, näiteks värbkaku või laanerähni puhul.

105 Parimate kättesaadavate teaduslike teadmiste arvesse võtmise kohta rõhutab Poola Vabariik, et Białowieża mets on sedavõrd eriline ja ainulaadne ökosüsteem, et selle metsa olukorrale ei saa niisama lihtsalt üle kanda teistes ökosüsteemides läbi viidud erinevate organismide vastastikust sõltuvust käsitlevate uuringute tulemusi. Kuigi üks osa teaduskogukonnast on selle vastu, et kuuse-kooreüraski levikut tõkestataks asustatud puude langetamise teel, on siiski olemas ka rida teadustöid, mille kohaselt kaasneks Białowieża metsas kuuse-kooreüraski vastu suunatud sekkumise puudumisega väga tõenäoliselt tõsine ja pöördumatu kahju looduslikele elupaikadele ja nende liikide elupaikadele, mille kaitseks Puszcza Białowieska Natura 2000 ala on loodud. Lisaks nähtub ühest Białowieża metsa käsitlevast uuringust, et bioloogilise mitmekesisuse kõrgetasemeliseks kaitseks ja säilitamiseks peaks range kaitse olema üksnes täiendav, mitte põhiline strateegia.

b) Euroopa Kohtu hinnang

1) Sissejuhatavad märkused

106 Olgu meenutatud, et elupaikade direktiivi artikkel 6 seab liikmesriikidele rea kohustusi ning näeb ette konkreetseid menetlused, mille eesmärk on – nagu nähtub selle direktiivi artikli 2 lõikest 2 – Euroopa Liidu tähtsusega looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilitamine või vajaduse korral taastamine, et saavutada selle direktiivi üldisem eesmärk tagada direktiivi alusel kaitstavate alade puhul keskkonnakaitse kõrge tase (vt selle kohta eelkõige 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 36, ning 8. novembri 2016. aasta kohtuotsus Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punkt 43).

107 Selles kontekstis on elupaikade direktiivi sätete eesmärk see, et liikmesriigid võtaksid asjakohaseid kaitsemeetmeid, et säilitada looduslike elupaigatüüpe hõlmavate alade keskkonnatunnused (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 38, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 36).

108 Elupaikade direktiivi artikli 6 lõige 3 näeb selleks ette hindamismenetluse, mille eesmärk on eelneva kontrolli kaudu tagada, et kavale või projektile, mis ei ole otseselt seotud asjaomase ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju, antakse luba vaid siis, kui see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju (vt eelkõige 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 28, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 43).

109 Seoses sellega tuleb täpsustada, et erikaitsealadeks klassifitseeritud alade puhul asendavad nimetatud sättest tulenevad kohustused elupaikade direktiivi artikli 7 kohaselt linnudirektiivi artikli 4 lõike 4 esimesest lausest tulenevad kohustused alates ala linnudirektiivi kohasest klassifitseerimisest, kui viimane kuupäev on hilisem (vt selle kohta eelkõige 24. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-461/14, EU:C:2016:895, punktid 71 ja 92 ning seal viidatud kohtupraktika).

110 Elupaikade direktiivi artikli 6 lõige 3 eristab kahte etappi.

111 Esimeses etapis, mida peetakse silmas selle sätte esimeses lauses, peavad liikmesriigid asjakohaselt hindama kava või projekti mõju kaitsealale, kui on tõenäoline, et asjaomane kava või projekt avaldab alale olulist mõju (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 29, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 44).

112 Eelkõige kui kava või projekt, mis ei ole otseselt seotud asjaomase ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, võib kahjustada ala kaitse-eesmärke, tuleb ettevaatuspõhimõtet arvestades pidada seda kava või projekti selliseks, mis võib avaldada alale olulist mõju. Kahjustamise ohtu hinnates tuleb võtta eelkõige arvesse sellise kava või projektiga seotud ala eriomaseid

keskkonnatunnuseid ja -tingimusi (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 30, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 45).

- 113 Elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause kohane alale kava või projekti tõttu tekkivate tagajärgede asjakohane hindamine tähendab seda, et selle valdkonna parimatest teadussaavutustest lähtudes tuleb teha kindlaks kõik kava või projekti aspektid, mis eraldi või koostoimes muude kavade või projektidega võivad avaldada mõju asjaomase ala kaitse-eesmärkidele (vt eelkõige 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 51, ning 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-142/16, EU:C:2017:301, punkt 57).
- 114 Elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause alusel antud hinnang ei tohi seega sisaldada lünki ja selles peavad olema täielikud, täpsed ja lõplikud seisukohad ning järeldused, mis hajutaksid kõik teaduslikult põhjendatud kahtlused asjaomasel kaitsealal kavandatud tööde mõju kohta (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 44, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 50).
- 115 Teises etapis, mida peetakse silmas elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 teises lauses ning mis leiab aset pärast asjakohast hindamist, võib kavale või projektile anda loa üksnes tingimusel, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju; seejuures tuleb arvestada selle artikli lõike 4 sätetega (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 31, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 46).
- 116 Selleks et asjaomase ala kui loodusliku elupaiga terviklikkusele ei avaldataks negatiivset mõju elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 teise lause tähenduses, on vaja, et ala kaitsestaatus jääb soodsaks; see tähendab, et säilivad püsivalt asjaomase ala olemuslikud tunnused, mis on seotud teatud loodusliku elupaigatüübi esinemisega, mille kaitse-eesmärk õigustas selle ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu direktiivi tähenduses (vt eelkõige 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 39, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 47).
- 117 Kavale või projektile võib anda loa elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 tähenduses seega vaid tingimusel, et pädevad asutused on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele püsivat negatiivset mõju. Nii on see juhul, kui teaduslikust seisukohast ei ole mingisugust põhjendatud kahtlust sellise mõju puudumises (vt selle kohta eelkõige 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 40, ning 8. novembri 2016. aasta kohtuotsus Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punkt 42).
- 118 Niisiis hõlmab see säte ettevaatuspõhimõtet ning võimaldab tõhusalt vältida kavandatavate kavade või projektide tõttu kaitsealade terviklikkusele avaldatavat negatiivset mõju. Sellest loa andmise kriteeriumist leebema kriteeriumiga ei oleks võimalik sama tõhusalt tagada nimetatud sättes taotletud alade kaitse-eesmärgi saavutamist (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 41, ning 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 53).
- 119 Pädevad siseriiklikud asutused ei saa seega anda luba sekkumistele, mis võivad kahjustada püsivalt selliste alade keskkonnatunnuseid, mis hõlmavad ühenduse tähtsusega või esmatahtsaid looduslikke elupaigatüüpe. Nii oleks see eeskätt juhul, kui sekkumine võib tingida asjaomasel alal esineva seda laadi loodusliku elupaigatüübi kadumise või osalise ja pöördumatu hävitamise (vt selle kohta eelkõige 24. novembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-404/09, EU:C:2011:768, punkt 163, ning 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sweetman jt, C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 43).

- 120 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tohi asjaomase ala terviklikkusele prognoositava mõju puudumise suhtes olla teaduslikust seisukohast mingisugust põhjendatud kahtlust just projekti heakskiitva otsuse vastuvõtmise hetkel (vt eelkõige 26. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal, C-239/04, EU:C:2006:665, punkt 24 ja 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-142/16, EU:C:2017:301, punkt 42).
- 121 Neid põhimõtteid tuleb silmas pidada analüüsimisel, kas Poola Vabariik on 2016. aasta lisa ja otsuse nr 51 vastuvõtmisega rikkunud elupaikade direktiivi artikli 6 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, nagu väidab komisjon esimeses etteheites.

2) Kava või projekt, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik

- 122 2016. aasta lisa muutis 2012. aasta metsamajandamiskava Białowieża metskonna kohta, et võimaldada selles metskonnas aastatel 2012–2021 suurendada raiemahtu 63 471 m³-lt 188 000 m³-ni, rakendades selliseid aktiivse metsamajandamise meetmeid nagu kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede sanitaarraie, surevate puude kõrvaldamine ja taasmetsastamine. Otsuse nr 51 kohaselt rakendati neid meetmeid mitte ainult Białowieża metskonnas, vaid ka Browski ja Hajnówka metskonnas.
- 123 Sellest järeldub, et 2016. aasta lisa, mille ainus eesmärk on vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmetega suurendada raiemahtu Puszcza Białowieska Natura 2000 alal, ei määrata kindlaks selle alaga seotud kaitse-eesmärke ja -meetmeid, mis on tegelikult ette nähtud 2015. aasta kaitsekorralduskavas, mille Poola ametiasutused veidi varem vastu võtsid.
- 124 Niisiis kujutavad 2016. aasta lisa ja otsus nr 51, mis lubavad metsaressursside kasutamiseks looduskeskkonda sekkumist, endast kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud Puszcza Białowieska Natura 2000 ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause tähenduses.
- 125 Seejuures ei oma tähtsust, et 2016. aasta lisa ette nähtud raiemaht on väiksem kui aastaid 1992–2001 ja 2002–2011 käsitlevates metsamajandamiskavades lubatud maht. Nimelt sõltub sellise kava või projekti olemasolu, mis ei ole otseselt seotud kaitseala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, asjaomase sekkumise laadist, mitte üksnes selle ulatusest.
- 126 Poola Vabariigil ei ole õigus, kui ta väidab, et 2016. aasta lisa võimaldas saavutada kuuse-kooreüraski leviku piiramisega seotud kaitse-eesmärgi. Nimelt ei ole seda eesmärki loetletud kaitse-eesmärkide hulgas, mis on toodud 2015. aasta kaitsekorralduskavas, mille lisa 3 on vastupidi sõnaselgelt kirjutas, et kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede kõrvaldamist tuleb pidada võimalikuks ohuks värbkaku, karvasjalg-kaku ja laanerähni elupaikade soodsa kaitsestaatuse säilitamisele.
- 127 Järelikult oli Poola Vabariik elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause alusel kohustatud vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete mõju asjakohaselt hindama, kui oli tõenäoline, et need meetmed avaldavad olulist mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkusele.

3) Alale avaldatava mõju asjakohase hindamise vajalikkus ja toimumine

- 128 Tuleb tõdeda, et vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed, kuivõrd need näevad ette selliste meetmete rakendamise nagu puude kõrvaldamine ja langetamine kaitstavates elupaikades Puszcza Białowieska Natura 2000 alal, võivad – arvestades ühtlasi nende ulatust ja intensiivsust – selle ala kaitse-eesmärke kahjustada.
- 129 Seoses sellega olgu eeskätt meenutatud, et 2016. aasta lisa lubab aastatel 2012–2021 Białowieża metsas 188 000 m³ suurust raiemahtu, mis tähendab suurt metsaraie mahtu – peaaegu kolm korda suuremat, kui oli samaks ajavahemikuks lubatud 2012. aasta metsamajandamiskavaga.

- 130 Sellest tulenevalt on tõenäoline, et vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed avaldavad olulist mõju Puszcza Białowieška Natura 2000 ala terviklikkusele.
- 131 Pealegi ei eita Poola Vabariik käesoleval juhul, et ta oli elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause alusel kohustatud hindama nende meetmete mõju kõnealusele alale. Kuid ta väidab, et 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu tegemisega on ta seda sätet täielikult järginud.
- 132 On küll vaieldamatu, et pärast esimest hindamist, milles jõuti järeldusele, et 2012. aasta metsamajandamiskavas ette nähtud esialgne projekt Białowieža metskonna kohta, mis lubas 317 894 m³ suurust raiemahtu, võib Puszcza Białowieška Natura 2000 ala terviklikkusele kahjulikku mõju avaldada, vähendasid Poola ametiasutused 2016. aasta lisa seda mahtu 188 000 m³-ni.
- 133 Kuid samas on tõsi, et 2015. aasta keskkonnamõju hinnangus on olulisi puudusi.
- 134 Esiteks tuleb tõdeda, et see hinnang käsitleb vaid 2016. aasta lisa, mitte aga otsust nr 51, kuigi viimasega laiendati aktiivse metsamajandamise meetmeid, mida nimetatud lisa oli ette nähtud rakendada vaid Białowieža metskonnas, ka Browski ja Hajnówka metskonnale ning seetõttu kogu Puszcza Białowieška Natura 2000 alale, välja arvatud vaid rahvuspark.
- 135 Sellest järeldub, et Poola ametiasutused ei hinnanud nende meetmete keskkonnamõju Browski ja Hajnówka metskonnas. Käesoleva otsuse punktis 113 meenutatud kohtupraktika kohaselt tuleb sellise kava või projekti keskkonnamõju hindamisel, mis ei ole otseselt seotud asjaomase ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, arvesse võtta seda koosmõju, mida kava või projekt koos muude kavade või projektidega ala kaitse-eesmärkidele avaldab.
- 136 Teiseks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 162 märkis, tuleneb 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu punkti 4.2 sõnastusest – mille kohaselt „[Puszcza Białowieška] Natura 2000 aladega seotud mõju käsitlevaid punkte, mis on esitatud aastaid 2012–2021 käsitlevas „keskkonnamõju hinnangus“, ei ole põhimõtteliselt vaja ajakohastada“ –, et see hindamine viidi läbi 2012. aasta metsamajandamiskava keskkonnamõju hindamiseks kasutatud andmete alusel, mitte aga ajakohastatud andmete põhjal.
- 137 Hindamist ei saa pidada elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause tähenduses „ajakohaseks“, kui puuduvad ajakohastatud andmed elupaikade ja liikide kohta (vt selle kohta 11. septembri 2012. aasta kohtuotsus Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias jt, C-43/10, EU:C:2012:560, punkt 115).
- 138 Eriti kehtib see käesolevas asjas, kuna vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed võtavad arvesse just uut asjaolu, mis ilmnes Puszcza Białowieška Natura 2000 alal pärast 2012. aasta metsamajandamiskava vastuvõtmist, ehk 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu punkti 2.8 kohaselt „puistute seisundi halvenemist, mida on põhjustanud kuuse-kooreüraski suurenev levik“, mille esimesed märgid ilmnemise selle dokumendi andmetel 2011. aastal ja mis saavutas oma tipu 2015. aastal.
- 139 Käesoleva otsuse punktides 113, 114 ja 120 meenutatud kohtupraktika kohaselt ei tohtinud täielike, täpsete ja lõplike seisukohtade ning järelduste alusel olla vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete rakendamist lubanud 2016. aasta lisa vastuvõtmise kuupäeval parimatest teadussaavutustest lähtudes mingit teaduslikult põhjendatud kahtlust, et puudub kahjulik mõju ala terviklikkusele.
- 140 Kolmandaks olgu märgitud, et 2015. aasta keskkonnamõju hinnangus ei ole mainitud 2015. aasta kaitsekorralduskavas käsitletud elupaikade ja loomaliikide kaitse-eesmärke Puszcza Białowieška Natura 2000 alal ega määratletud selle ala terviklikkust või tõsiselt analüüsitud põhjusi, miks vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed ei saa seda kahjustada.

- 141 Eskätt ei ole selles hinnangus, mis keskendub peamiselt kuuse-kooreüraski poolt asustatud puistutele, s.o põhiliselt kuusepuistutele, süstemaatilisel ja üksikasjalikult analüüsitud ohtusid, mida nende meetmete rakendamine toob kaasa kaitstavatele elupaikadele ja liikidele Puszcza Białowieska Natura 2000 alal.
- 142 Elupaikade 91D0 (rabametsad) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) osas piirdus see hinnang – pärast märkimist, et nendes elupaikades tehakse kuuskedega puistutel harvendusraiet – punktis 4.2.1 ilma täiendava analüüsita järeldusega, et harvendusraie „ei kahjusta elupaiga soodsat kaitsestaatust“, märkides sellega seoses vaid, et harvendusraie ulatus „peaks tulenema kuuse-kooreüraski leviku laienemise reaalsest ohust“, esitamata siiski mingeid konkreetseid andmeid selle leviku tõenäolise arengu kohta.
- 143 Samamoodi on 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu punktis 4.2.3 järeldatud, et esineb „tähtsusetu mõju“ *Phryganophilus ruficollis*'ele, *Pytho kolwensis*'ele, herilaseviule, valgeselg-kirjurähnile, väike-kärbsenäpile, kaelus-kärbsenäpile ja õõnetuvile, ning ei ole esitatud muud selgitust peale asjaolu, et tegemist on liikidega, „mis on enamasti otseselt seotud metsaaladega ja millele ei avalda kavandatud meetmed mingit märkimisväärset mõju“. Ning kuigi selle hinnangu punktis 4.2.3 on männisinelase, *Buprestis splendens*'i, väike-punalamesklase, eremiitpõrnika, *Rhysodes sulcatus*'e, värbkaku ja laanerähni kohta märgitud, et „ei saa välistada, et üksikjuhtudel mõjutatakse nende elupaika“, on olulise mõju eitamiseks piiratud tõdemusega, et „surevate puudega puistutest osa“ säilitatakse, täpsustamata seejuures säilitada tulevate puistute hulka ja asukohta.
- 144 Sellest järeldub, et 2015. aasta keskkonnamõju hinnang ei suutnud hajutada kõiki teaduslikult põhjendatud kahtlusi seoses 2016. aasta lisa kahjuliku mõjuga Puszcza Białowieska Natura 2000 alale.
- 145 Seda järeldust kinnitab leevendusmeetmete programmi vastuvõtmine kõnealuse lisa heakskiitmisega samal päeval ning otsuse nr 52 vastuvõtmine kuus päeva hiljem.
- 146 Leevendusmeetmete programmi põhjendustest ja otsuse nr 52 sätetest nähtuvalt oli nende meetmete eesmärk just hinnata 2016. aasta lisas ette nähtud aktiivse metsamajandamise meetmete mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 alale, moodustades selleks Białowieża ja Browski metskonnas võrdlustsoonid, kus ei tohtinud nimetatud meetmeid rakendada.
- 147 Poola Vabariigi enda selgituste kohaselt pidid need tsoonid eelkõige võimaldama hinnata ligi 17 000 hektaril selle ala omaduste muutumist olukorras, kus igasugune inimsekkumine puudub, et võrrelda seda muutust muutusega, mis on tingitud 2016. aasta lisas ette nähtud aktiivse metsamajandamise meetmetest, mida rakendatakse kõnealuse kolme metskonna ülejäänud territooriumil, mille suurus on ligikaudu 34 000 hektarit.
- 148 Kava või projekti tagajärgi alale tuleb asjakohaselt hinnata aga enne kava või projekti heakskiitmist (vt eelkõige 7. septembri 2004. aasta kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, punkt 53). Hindamine ei või seega toimuda heakskiitmisega samal ajal või pärast seda (vt analoogia alusel 20. septembri 2007. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, C-304/05, EU:C:2007:532, punkt 72, ja 24. novembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-404/09, EU:C:2011:768, punkt 104).
- 149 Veel on vaieldamatu, et 2016. aasta lisa vastuvõtmise ajal ei olnud Poola ametiasutustel Puszcza Białowieska Natura 2000 ala bioloogilise mitmekesisuse inventeerimise – mille läbiviimist alates 2016. aasta aprillikuust pidasid nad vajalikuks, et teha kindlaks sellel alal esinevate kaitsealuste liikide levila – terviktulemusi.
- 150 Sellest nähtuvalt oli nimetatud ametiasutustele endile teada, et 2016. aasta lisa vastuvõtmise ajal ei olnud piisavalt andmeid vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete mõju kohta neile liikidele.

151 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et kuna Poola ametiasutustel ei olnud kõiki vajalikke andmeid, et hinnata vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkusele, siis ei hinnanud nad seda mõju asjakohaselt enne 2016. aasta lisa ja otsuse nr 51 vastuvõtmist ning rikkusid seetõttu elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimesest lausest tulenevat kohustust.

4) Ala terviklikkuse kahjustamine

152 Komisjon väidab lisaks, et Poola ametiasutused kiitsid heaks vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed, kuigi need võivad kahjustada Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust.

153 Seoses sellega olgu meenutatud, et – nagu käesoleva otsuse punktis 16 märgitud – Puszcza Białowieska Natura 2000 ala on Poola Vabariigi ettepanekul liigitatud elupaikade direktiivi alusel ühenduse tähtsusega alaks ning see on ka määratud linnudirektiivi alusel lindude erikaitsealaks.

154 Neist direktiividest Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele aladele tulenev kaitsesüsteem ei keela küll nendel aladel igasugust inimtegevust, nagu väidab Poola Vabariik, kuid seab nimetatud tegevustele loa andmise eeltingimuseks neis direktiivides sätestatud kohustuste täitmise (vt selle kohta 21. juuli 2011. aasta kohtuotsus Azienda Agro-Zootecnica Franchini ja Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, punkt 40).

155 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 134 märkis, on Poola Vabariigi argument, et Białowieża metsa ei saa seal alati toimunud aktiivse inimtegevuse tõttu pidada põlis- või loodusmetsaks, järelikul täiesti asjassepuutumatu, sest sõltumata sellest, kuidas seda metsa klassifitseerida, piiritlevad elupaikade direktiiv ja linnudirektiiv metsamajandamist sellel alal.

156 Vastavalt elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 teisele lausele, mida kohaldatakse erikaitsealade suhtes selle direktiivi artikli 7 alusel, võis Poola Vabariik anda vaidlusalustele aktiivse metsamajandamise meetmetele loa üksnes tingimusel, et neil ei ole kahjulikku mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 ala olemuslike tunnuste – mis on seotud elupaigatüüpide esinemisega, mille kaitse-eesmärk õigustas selle ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu – püsivale säilimisele.

157 Käesoleval juhul on vaieldamatu, et kaitse-eesmärk, millest tulenevalt määrati Puszcza Białowieska Natura 2000 ala ühenduse tähtsusega alaks ja erikaitsealaks, on säilitada selle ala olemuslike tunnustena järgmiste elupaikade soodne kaitsestaatus: elupaik 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets), elupaik 91D0 (rabametsad) ja elupaik 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitlega), selliste saproksüülsete mardikate elupaigad nagu männisinelane, *Buprestis splendens*, väike punalamesklane, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* ja *Rhysodes sulcatus* ning selliste lindude elupaigad nagu herilaseviu, värbkakk, karvasjalg-kakk, valgeselg-kirjurähn, laanerähn, väike-kärbsenäpp, kaelus-kärbsenäpp ja õõnetuvi.

158 Elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 teise lause rikkumise tõendamiseks ei ole komisjon – arvestades ettevaatuspõhimõtet, mis on selle sättega hõlmatud, nagu käesoleva otsuse punktis 118 märgitud – siiski kohustatud tõendama põhjusliku seose olemasolu vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete ning mainitud elupaikade ja liikide terviklikkuse kahjustamise vahel, vaid piisab sellest, kui komisjon tõendab, et on olemas tõenäosus või oht, et need meetmed sellist kahju põhjustavad (vt selle kohta 24. novembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-404/09, EU:C:2011:768, punkt 142 ja seal viidatud kohtupraktika).

159 Seetõttu on vaja hinnata, kas vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed võivad avaldada kahjulikku mõju neile Puszcza Białowieska Natura 2000 alal kaitstavatele elupaikadele ja liikidele ning seetõttu kahjustada ala terviklikkust, nagu väidab komisjon oma esimest väidet põhjendades.

- 160 Selle kohta tuleb kõigepealt tõdeda, et kuigi need meetmed puudutavad 2016. aasta lisa sõnastuse kohaselt „ennekõike“ kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede langetamist, ei sisalda see lisa ega otsus nr 51 piiranguid nendest meetmetest puudutatud puude vanuse või puistute osas, eeskätt seoses elupaikadega, kus need paiknevad. Vastupidi – otsus nr 51 näeb sõnaselgelt ette kuuse-kooreüraski poolt asustatud puude langetamise „kõigi vanuseklassi puistutes“ ning täpsustab, et selliste raiete puhul ei kohaldata „puude vanuse või puistute funktsiooniga seotud piiranguid“. Sellest järeldub, et 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 lubavad üle saja aasta vanuste kuuskede langetamist kõigis puistutes, kaasa arvatud kaitstavates elupaikades.
- 161 Edasi selgub, et nii 2016. aasta lisa kui ka otsus nr 51 lubavad „inimesi ohustavate“ puude langetamist, täpsustamata konkreetseid tingimusi, mille esinemisel on sel põhjusel puude langetamine põhjendatud.
- 162 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 lubavad ka mis tahes liiki puude langetamist, hõlmates niiviisi mitte üksnes kuuski, vaid ka mände, valgepöoke, tammesid, leppi, saarepuid, pajusid ja pappleid, kui need on „surnud“, „kuivanud“ või „surevad“, nägemata samuti ette erandeid puistute osas.
- 163 Niisiis vastupidi sellele, mida väidab Poola Vabariik, ei tundu vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed seisnevat üksnes „sanitaarraies“ kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede eemaldamiseks ning need võimaldavad puude langetamist ja langetamisele eelnevat raiet vähemalt 10% ulatuses üle saja-aastastest puudest koosnevates puhtpuistutes.
- 164 Vastavalt käesoleva otsuse punktis 119 meenutatud kohtupraktikale võivad sellised aktiivse metsamajandamise meetmed nagu vaidlusalused meetmed, mis seisnevad suure arvu puude kõrvaldamises ja langetamises Puszca Białowieska Natura 2000 alal, kahjustada püsivalt selle ala keskkonnatunnuseid, kuna need võivad paratamatult tingida alal esinevate kaitstavate elupaikade ja liikide kadumise või osalise ja pöördumatu hävitamise.
- 165 Seega tuleb tõdeda, et vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed toovad just kaasa selliste võimalike ohtude realiseerumise, mida Poola ametiasutused on 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 3 selliste elupaikade ja liikide puhul täheldanud.
- 166 Nimelt on 2015. aasta kaitsekorralduskavas toodud „üle saja-aastastes puistutes puude langetamine“ esile kui võimalik oht elupaikadele 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) ning neis elupaikades elavale herilaseviule, samuti on „raietegevus“ ja „metsade noorendamine ja metsamajandustoimingute tagajärjel segametsade tekkimine“ leidnud mainimist ohuna männisinelasele.
- 167 „Kuuse-kooreüraski poolt kahjustatud üle saja-aastaste mändide ja kuuskede väljavedamine“ on määratletud võimaliku ohuna värbkakule, karvasjalg-kakule ja laanerähnile.
- 168 „Surnud või surevate puude väljavedamine“ on tuvastatud võimaliku ohuna elupaikadele 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) ning värbkakule, karvasjalg-kakule, valgeselg-kirjurähnile, laanerähnile ja väikesele punalamesklasele, samas kui „surevate puude väljavedamine“ on identifitseeritud kui võimalik oht männisinelasele, *Buprestis splendens*'ile, *Phryganophilus ruficollis*'ele, *Pytho kolwensis*'ele ja *Rhysodes sulcatus*'ele.
- 169 Seoses sellega olgu täpsustatud, et kuivõrd vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed vastavad täpselt võimalikele ohtudele, mida Poola ametiasutused on 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 3 selliste elupaikade ja liikide puhul täheldanud, siis ei puutu – vastupidi Poola Vabariigi väidetule – Puszca Białowieska Natura 2000 ala terviklikkuse kahjustamise hindamisel asjasse see, et 2016. aasta lisas puuduvad sätted, mis näeksid ette loomade tahtlikku tapmist, püüdmist või häirimist.
- 170 Neid järeldusi ei kummuta ka ükski teine Poola Vabariigi argument.

- 171 Esiteks, mis puudutab vajadust võidelda kuuse-kooreüraski leviku vastu, siis ei saa loomulikult välistada – arvestades ettevaatuspõhimõtet, millel rajaneb ELTL artikli 191 lõike 2 esimese lõigu kohaselt kaitstuse kõrget taset eesmärgiks seadev liidu keskkonnapoliitika ning millest tuleb liidu keskkonnakaitsealaste õigusaktide tõlgendamisel lähtuda –, et proportsionaalsuse põhimõtet rangelt järgides võib liikmesriigil olla lubatud rakendada aktiivse metsamajandamise meetmeid elupaikade direktiivi ja linnudirektiivi alusel kaitstaval Natura 2000 alal, et tõkestada kahjuri levikut, mis võib kahjustada selle ala terviklikkust.
- 172 Kuid argumendid, mida Poola Vabariik on käesolevas asjas selle kohta esitanud, ei võimalda asuda seisukohale, et vaidlusaluseid aktiivse metsamajandamise meetmeid saaks põhjendada vajadusega tõkestada kahjuri levikut.
- 173 Käesoleva otsuse punktides 126 ja 167 nähtub esiteks, et kuigi esimesi märke kuuse-kooreüraski levikust märgati selle liikmesriigi sõnul 2011. aastal, ei mainitud 2015. aasta kaitsekorralduskavas kuuse-kooreüraskit kui võimalikku ohtu Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkusele, vaid selles kavas peeti võimalikuks ohuks hoopis kuuse-kooreüraski poolt asustatud üle saja-aastaste kuuskede ja mändide väljavedamist. Vastupidi sellele, mida väitis Poola Vabariik kohtuistungil, ei näinud 2015. aasta kaitsekorralduskava ette võimalust teha just kuuse-kooreüraski poolt asustatud puude „sanitaarraiet“.
- 174 Teiseks ei saa vastupidi Poola Vabariigi väidetule käesolevas asjas Euroopa Kohtu käsutuses olevat teavet silmas pidades teha kindlaks seost raiemahu ja kuuse-kooreüraski leviku vahel.
- 175 Kuigi komisjoni sekkumise järel vähendas 2012. aasta metsamajandamiskava Białowieża metskonnas aastatel 2012–2021 raiemahtu 63 471 m³-ni, on vaieldamatu, et veel enne 2015. aasta lõppu, see tähendab enne nelja aasta möödumist olid Poola ametiasutused selle ülempiiri ületanud, nagu käesoleva otsuse punktis 24 märgitud.
- 176 Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 160 märkis, olid raiemahud selles metskonnas tegelikult samasugused kui varasematel perioodidel, mil kehtinud metsamajandamiskavad olid Białowieża metskonnas kinnitanud raiemahuks 308 000 m³ aastatel 1992–2001 ja 302 000 m³ aastatel 2002–2011. Seetõttu ei saa nõustuda väitega, et kuuse-kooreüraski levik oleks tingitud puidu raiemahtude vähenemisest aastatel 2012–2015.
- 177 Kolmandaks ei puuduta vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed käesoleva otsuse punktides 160–163 nähtuvalt sugugi ainult kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuski, vaid ka kuuse-kooreüraski poolt asustamata surnud kuuski, ning ei välista muud liiki puude, nagu valgepöökide, tammede, leppade, saarepuude, pajude ja paplite väljavedamist. Nagu kinnitas Poola Vabariik kohtuistungil Euroopa Kohtu sellekohasele küsimusele vastates, asustab kuuse-kooreürask vaid okaspuid, peamiselt kuuski, mitte aga lehtpuid.
- 178 Kuigi on tõsi, nagu Poola Vabariik kohtuistungil ise rõhutas, et kuuse-kooreüraski leviku vastases võitluses tuleb leida teatav tasakaal aktiivse metsamajandamise meetmete ja passiivse metsamajandamise meetmete vahel, et saavutada elupaikade direktiivis ja linnudirektiivis ette nähtud kaitse-eesmärgid, tuleb siiski sarnaselt kohtujuristi ettepaneku punktis 158 märgituga tõdeda, et sellist tasakaalustamist ei nähtu otsusest nr 51, kuivõrd see otsus lubas kuuskede langetamist ning surnud ja surevate puude väljavedamist ilma muu piiranguta kui neis kolmes kõnealus metskonnas lubatud maksimaalsest raiemahust tulenev ülempiir.
- 179 Euroopa Kohtule esitatud teabest ja kohtuistungil antud selgitustest nähtub neljandaks, et 2016. aasta lisa vastuvõtmise ajal olid teaduslikud arvamused kuuse-kooreüraski leviku tõkestamiseks kõige kohasemate meetodite küsimuses lahknevad. Nagu nähtub leevendusmeetmete programmist, puudutas teaduslike arvamuste lahknevus ka kuuse-kooreüraski leviku vastu võitlemise vajalikkust ning mõnes teaduslikus arvamuses leiti, et tegemist on perioodilise arengu tsükliga, mis on iseloomulik sellele

konkreetssele alale, mille kaitse-eesmärk õigustas selle kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu ja selle määramist erikaitsealaks. Vastavalt käesoleva otsuse punktis 117 meenutatud kohtupraktikale ei võinud Poola ametiasutused järelilikult võtta vastu 2016. aasta lisa, kui ei olnud teaduslikku kindlust selle kohta, et vaidlusalustel aktiivse metsamajandamise meetmetel puudub kahjulik mõju asjaomase ala terviklikkusele.

- 180 Viiendaks ei saa Poola Vabariik endale vastu rääkimata püüda tugineda oma argumendis teiste liikmesriikide, nagu Austria Vabariigi poolt kuuse-kooreüraski leviku vastu võitlemiseks võetud meetmetele, sest tema enda sõnul, mida ta kordas ka kohtuistungil, on Białowieża mets sedavõrd eriline ja ainulaadne, et sellele ei saa üle kanda teisi ökosüsteeme käsitlevaid teadusuuringuid.
- 181 Seevastu on sama ökosüsteemiga seoses asjakohane täheldada, et kohtuistungil märkis komisjon, ilma et Poola Vabariik oleks talle vastu vaieldnud, et Białowieża metsa Valgevene osas, mis külgneb Puszcza Białowieska Natura 2000 alaga ja mille territoorium on ligikaudu 82 000 hektarit, ei ole pädevad siseriiklikud asutused pidanud vajalikuks teha kuuse-kooreüraski leviku tõkestamiseks sanitaarraiet.
- 182 Teiseks, mis puudutab võrdlustsoonide moodustamist otsusega nr 52, siis olgu märgitud, et Poola Vabariik ise tunnistab, et nende tsoonide eesmärk ei ole leevendada vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 alal, kuna nende tsoonide ainus eemärk on, nagu käesoleva otsuse punktis 146 juba märgitud, hinnata selle ala omaduste muutumist olukorras, kus igasugune inimsekkumine puudub.
- 183 Seega tuleb tõdeda, et otsusega nr 52 ette nähtud võrdlustsoonid, mis piirduvad 2016. aasta lisa rakendamisele eelnenud olukorra säilitamisega Białowieża ja Browski metskonna teatud osades, ei kahanda kuidagi vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete kahjulikku mõju nende metskondade ülejäänud territooriumil. Seda mõju võib võrdlustsoonide moodustamine 17 000 hektaril – mis on umbes pool kahe kõnealuse metskonna pindalast – maksimaalse lubatud raiemahu mittemõjutamise tõttu hoopis suurendada, nagu komisjon õigesti väidab, kuna sellest tuleneb paratamatult puude veelgi intensiivsem langetamine metskondade ülejäänud osades, kus see pole välistatud.
- 184 Mis puudutab väidet, et vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed on välistatud ka looduskaitsealadel ning märg- ja soosaladel, siis olgu märgitud, et sellest tulenevalt võivad vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed olla küll välistatud, nagu väidab Poola Vabariik, elupaikades 91D0 (rabametsad) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega), kuid ei ole väidetud – veel vähem tõendatud –, et see välistamine puudutaks nende elupaikade kogupindala. Ning kuigi Białystoki piirkonna keskkonnakaitse direktor mainib neid välistamisi oma 12. veebruari 2016. aasta arvamuses 2016. aasta lisa kohta, ei ole neid nimetatud ei selles lisa ega ka otsuses nr 51 või otsuses nr 52.
- 185 Kolmandaks, mis puudutab vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete mõju saproksüülsetele mardikatele, siis kuigi Poola Vabariik väidab, et *Buprestis splendens*'i elupaigaks olevaid päikesele avatud püstiseid kuivanud mände ei kõrvaldata, ei esita ta mingeid tõendeid, et põhjendada seda väidet, mis on pealegi vastuolus 2016. aasta lisa ja otsuse nr 51 sätetega, milles on sõnaselgelt ette nähtud surnud või surevate puude väljavedamine ilma selle liikmesriigi osutatud piiranguta.
- 186 Olgu lisatud, et väidetavad ohud männisinelasele, väikesele punalamesklasele, *Phryganophilus ruficollis*'ele, *Pytho kolwensis*'ele ja *Rhysodes sulcatus*'ele, millele Poola Vabariik viitab ja mida on mainitud käesoleva otsuse punktis 101, ei vasta ohtudele, mida Poola ametiasutused on 2015. aasta kaitsekorralduskavas täheldanud. Viimati nimetatud dokumendis on seevastu mainitud, et sellist ohtu kujutab endast surevate kuuskede ja mändide väljavedamine.

- 187 Neljandaks, tähtsust ei ole asjaolul, et teatud saproksüülsete mardikate, nagu männisinelase, või lindude, nagu värbkaku või laanerähni populatsioonid on Białowieża metskonnas suuremad kui rahvuspargis, kus ei või rakendada mingeid aktiivse metsamajandamise meetmeid. Isegi kui eeldada selle tõele vastavust, ei sea see kuidagi kahtluse alla tõika, et käesoleva otsuse punktides 164–168 selgitatud põhjustel kahjustavad need meetmed Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkust.
- 188 Viiendaks, kuivõrd Poola Vabariik, põhjendades teatud vaidlusaluseid aktiivse metsamajandamise meetmeid elanikkonna ohutuse tagamisega või vajadusega kasutada metasaressursse majanduslikel ja/või sotsiaalsetel põhjustel, soovib tugineda elupaikade direktiivi artikli 6 lõikele 4, siis olgu meenutatud, et selle direktiivi peamine eesmärk on edendada bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, võttes arvesse majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja piirkondlikke nõudeid, mistõttu võib bioloogilise mitmekesisuse säilitamine teatavatel juhtudel eeldada nimetatud sätet järgides inimtegevuse jätkamist või isegi soodustamist (vt selle kohta 11. septembri 2012. aasta kohtuotsus *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias jt*, C-43/10, EU:C:2012:560, punkt 137).
- 189 Olgu siiski toonitatud, et elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 4 kui erandit artikli 6 lõike 3 teises lauses kehtestatud loa andmise kriteeriumist tuleb tõlgendada kitsalt ning seda on võimalik kohaldada üksnes pärast seda, kui kava või projekti mõju on vastavalt nimetatud lõikes 3 sätestatule analüüsitud (vt eelkõige 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Orleans jt*, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 60 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 190 Elupaikade direktiivi artikli 6 lõige 4 näeb nimelt ette, et kui hoolimata selle direktiivi artikli 6 lõike 3 esimesele lausele vastava hindamise negatiivsetest järeldustest tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel, ja alternatiivsete lahenduste puudumisel siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse (vt eelkõige 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Orleans jt*, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 62).
- 191 Teadlikkus kava või projekti tagajärgedest seoses asjaomase ala kaitse-eesmärkidega on seetõttu elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 4 kohaldamise vältimatu eeldus, sest niisuguse teabe puudumise korral ei saa hinnata ühtki selle erandsätte kohaldamise tingimustest. Võimalike üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste ja vähem kahjustavate alternatiivide olemasolu analüüs nõuab nimelt nende ning asjaomase kava või projektiga alale põhjustatavate kahjustuste kaalumist. Selleks et määrata kindlaks, millist laadi peavad olema võimalikud asendusmeetmed, peab asjaomasele alale põhjustatav negatiivne mõju olema täpselt kindlaks tehtud (vt eelkõige 24. novembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-404/09, EU:C:2011:768, punkt 109, ning 14. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus *Grüne Liga Sachsen jt*, C-399/14, EU:C:2016:10, punkt 57).
- 192 Kuna aga käesoleval juhul ei hinnatud asjakohaselt vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete mõju Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkusele elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause alusel ega uuritud alternatiivsete lahenduste teostatavust, siis ei saa Poola Vabariik tugineda selle direktiivi artikli 6 lõikes 4 sätestatud eranditele, eriti kuna ta ei ole ette näinud ka asendusmeetmeid.
- 193 Esitatud kaalutlusi arvesse võttes on esimene etteheide, et rikutud on elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 3, põhjendatud.

2. Teine etteheide, et rikutud on elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 1 ning linnudirektiivi artikli 4 lõikeid 1 ja 2

a) Poolte argumendid

- 194 Komisjon leiab, et Poola Vabariik on vaidlusaluseid aktiivse metsamajandamise meetmeid rakendades rikkunud elupaikade direktiivi artikli 6 lõikest 1 ning linnudirektiivi artikli 4 lõigetest 1 ja 2 tulenevaid kohustusi.
- 195 Puszca Białowieska Natura 2000 ala kaitsemeetmete pelgast kirjapanekust 2015. aasta kaitsekorralduskavas ilma reaalse võimaluseta neid rakendada ei piisa, et täita elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 1, mis sätestab kohustuse kehtestada vajalikud kaitsemeetmed direktiivi I lisas loetletud looduslikele elupaigatüüpidele ja direktiivi II lisas loetletud loomaliikidele. Sõna „kehtestavad“ nõuab nimelt, et neid meetmeid oleks realselt võimalik rakendada. Selline tõlgendus kehtib ka linnudirektiivi artikli 4 lõigete 1 ja 2 kohta.
- 196 Aktiivse metsamajandamise meetmete, nagu puude langetamise, sanitaarraie ja taasmetsastamise läbiviimine elupaikades, mille kaitsestaatuse säilitamine välistab kõigis vormides sellised tegevused, mis on juba oma olemuselt ohuks kaitsestaatuse säilitamisele, läheb ilmselgelt vastuollu 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 5 ette nähtud kaitsemeetmetega, mille sisu on metsamajandamise meetmete välistamine „vähemalt 10% ulatuses üle saja-aastastest puudest koosnevatel puhtpuistutel“, „surnud puude säilitamine“ ning „üle saja-aastaste surnud kuuskede säilitamine kuni nende täieliku mineraliseerumiseni“. Alad, kus neid vaidlusaluseid aktiivse metsamajandamise meetmeid kavandatakse, langevad kokku aladega, kus asuvad üle saja-aastased puistud ning saproksüülsete mardikate, eelkõige männisinelase ja väike-punalamesklase elupaigad.
- 197 Pealegi on need meetmed igas suhtes identsed 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 3 loetletud ohtudega looduslikele elupaikadele ning linnuliikide ja saproksüülsete mardikate elupaikadele. Arvestades et neid ohte tuleb kaitsemeetmete rakendamisega ennetada, muudavad kõik meetmed, mille tõttu need ohud realiseeruvad, kaitsemeetmed küsitavaks või võtavad neilt nende kasuliku mõju.
- 198 Kogu Puszca Białowieska Natura 2000 alalt surnud puude väljavedamist ette näinud otsuse nr 51 rakendamine tugevdas omakorda 2015. aasta kaitsekorralduskavas loetletud ohtusid ja raskendas selle kavaga kehtestatud kaitsemeetmete rakendamist.
- 199 Peale selle võib vaidlusalustel aktiivse metsamajandamise meetmetel olla kahjulik mõju teatud saproksüülsete mardikate liikide, eriti *Buprestis splendens*'i ja *Phryganophilus ruficollis*'e üldisele kaitsestaatusele Poolas ja kogu Euroopas, sest Puszca Białowieska Natura 2000 ala on üks nende viimastest või üks nende olulisematest levikualadest liidus.
- 200 Kuna elupaikade direktiivi ja linnudirektiivi eesmärgiks on kaitstavate liikide elupaikade soodsa kaitsestaatuse säilitamine ja taastamine ning mitte üksnes nende liikide väljasuremise tõkestamine, tuleb tagasi lükata kõik argumendid, mis käsitlevad teatava liigi populatsiooni säilitamist tasemel, mis on märgitud Puszca Białowieska Natura 2000 ala kohta käival 2007. aasta standardisel andmevormil (edaspidi „standardne andmevorm“).
- 201 Poola Vabariik väidab, et 2016. aasta lisa tagab 2015. aasta kaitsekorralduskavaga kehtestatud kaitsemeetmete tõhusa rakendamise kooskõlas elupaikade direktiivi artikli 6 lõikega 1. See lisa on kaitsekorralduskavaga kooskõlas, sest see tagab nende looduslike elupaikade ning looma- ja taimeliikide, mille jaoks Puszca Białowieska Natura 2000 ala loodud on, soodsa kaitsestaatuse säilitamise või taastamise. Kaitsemeetmete pelk kehtestamine 2015. aasta kaitsekorralduskavaga ei oleks selles suhtes piisav olnud.

- 202 2015. aasta kaitsekorralduskavas elupaiga 9170 (subkontinentaalne tamme-valgepöögimets) jaoks ette nähtud kaitsemeetmed seisnevad eelkõige puistute koostise kohandamises nii, et see vastaks neis puistutes asuvatele looduslikele elupaikadele, kus domineerivad haavad, kased, männid ja harvem kuused. Need meetmed on 2012. aasta metsamajandamiskavas kajastatud kui kavandatud koristus-, harvendus- ja raietööd. Niisiis eeldab nende kaitsemeetmete rakendamine puidu väljavedu.
- 203 Poola Vabariigi arvates oleks nii elupaikade direktiivi ja linnudirektiivi kui ka „ökoloogiaalaste teadmiste“ ja terve mõistusega vastuolus, kui lükatakse tagasi argumendid, mis käsitlevad teatava liigi populatsiooni säilitamist standardsel andmevormil näidatud tasemel. Kui igal konkreetsel Natura 2000 alal kaitstava liigi arvukus peaks pidevalt tõusma sellest tasemest kõrgemaks, kaasneks sellega asjaomasel territooriumil ökosüsteemi ettearvamatu areng.
- 204 Białowieża metsa kaitstavate liikide populatsioonide ühes osas täheldatud kvantitatiivsete muutuste põhjuseks on toidu suurenenud kättesaadavus, mis on seotud lühiajalise häirega, see tähendab kuuse-kooreüraski suuremahulise levikuga. Pikemas perspektiivis on selle olukorra looduslikuks tagajärjeks järsk langus. Kuuse-kooreüraski leviku pidev ja ruumiliselt piiratud kontroll, see tähendab selle territoriaalse ulatuse piiramine ja puistutes kuuskede suure osakaalu säilitamine võib olla tegur, mis aitab säilitada suhteliselt stabiilset olukorda näiteks rahnide populatsiooni puhul. Hoolimata võimalikust negatiivsest mõjust, mida vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed võivad neile populatsioonidele avaldada, on 2015. aasta kaitsekorralduskava kohaselt püsinud populatsioonide suurus suhteliselt kõrgel tasemel.
- 205 Valgeselg-kirjurähni ja laanerähni populatsioonides ei ole rahvusparki piirialadel toimunud suurt arvulist muutust. Nimelt ei ole kuuse-kooreüraski levik seal massiivne, sest rahvusparki puistutes moodustavad kuused väikese osa ning sealsed metsa-elupaigad on teistsugused. Sellest tuleneb, et neis elupaikades, mida iseloomustavad erinevad näitajad, mille tõttu kalduvad need kuuse-kooreüraski massilise leviku tõttu kannatama, on dünaamilise tasakaalu säilitamine võimalik tänu valitud metsamajandamise meetmetele.
- 206 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 ei saa kahjustada ka teatud saproksüülsete mardikate kaitsestaatust. Selliseid liike nagu *Buprestis splendens* ja *Phryganophilus ruficollis* ohustab peamiselt tulekahjude piiramine ja nende tagajärgede likvideerimine. Teiste liikide, nagu männisinelase ja väike-punalamesklase arengutingimused Białowieża metsas on head. Männisinelase puhul kujutab pikas perspektiivis ohtu Białowieża rahvusparkis männimetsade uuenemata jäämine.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 207 Kõigepealt olgu meenutatud, et elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama iga erikaitseala suhtes vajalikud kaitsemeetmed, mis vastavad asjaomasel alal esinevate direktiivi I lisas loetletud looduslike elupaigatüüpide ja direktiivi II lisas loetletud liikide ökoloogilistele vajadustele. Elupaikade direktiivi artikli 4 lõike 4 kohaselt peavad liikmesriigid määrama kõik ühenduse tähtsusega alad erikaitsealaks.
- 208 Veel olgu meenutatud, et linnudirektiivi artikkel 4 näeb ette kaitsekorra, mis on iseäranis suunatud nii direktiivi I lisas mainitud liikide kui ka selles lisas nimetatud, kuid reeglipäraselt esinevate rändliikide kaitsele ja mida on tugevdatud neid liike silmas pidades ning mis on õigustatud seetõttu, et tegemist on vastavalt enim ohustatud liikidega ja liidu looduspärandi moodustavate liikidega. Liikmesriikidel on järelikult kohustus võtta vajalikke meetmeid nende liikide kaitseks (13. detsembri 2007. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa, C-418/04, EU:C:2007:780, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 209 Need meetmed peavad suutma tagada eelkõige linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide säilimise ja paljunemise ning selles lisas nimetatud, kuid reeglipäraselt esinevate rändliikide paljunemise, sulgumise ja talvitumise. Ei tohi piirduda ainult meetmetega, mis on mõeldud inimese põhjustatud

välise ohtude ja häirete vältimiseks, vaid peab ka vastavalt olukorrale võtma positiivseid meetmeid ala seisukorra säilitamiseks ja parandamiseks (13. detsembri 2007. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa, C-418/04, EU:C:2007:780, punktid 153 ja 154).

- 210 Käesoleval juhul on vaieldamatu, et 2015. aasta kaitsekorralduskava eesmärk on kehtestada elupaikade direktiivi ja linnudirektiivi kohaselt vajalikud kaitsemeetmed nende direktiividega kaitstavate ja Puszcza Białowieska Natura 2000 alal esinevate elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks.
- 211 Nende 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 5 loetletud meetmete sisu on esiteks metsamajandamise meetmete välistamine „kõigil puistutel“ elupaikades 91D0 (rabametsad) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) ning „vähemalt 10% ulatuses üle saja-aastastest puudest koosnevatel puhtpuistutel“ elupaigas 9170 (subkontinentaalsed tamme-valgepöögimetsad) ning herilaseviu, värbkaku, karvasjalg-kaku, valgeselg-kirjurähni, laanerähni, väike-kärbsenäpi, kaelus-kärbsenäpi, männisinelase, *Buprestis splendens*'i, väike-punalamesklase ja eremiitpõrnika elupaikades ning teiseks „surnud puude säilitamine majandatud metsades“, eelkõige „kõigi üle saja-aastaste surnud kuuskede säilitamine kuni nende täieliku mineraliseerumiseni“, et kaitsta *Phryganophilus ruficollis*'e, *Pytho kolwensis*'e ja *Rhysodes sulcatus*'e elupaiku.
- 212 Niisiis on nende kaitsemeetmete eesmärk ennetada 2015. aasta kaitsekorralduskava lisas 3 loetletud võimalikke ohtusid neile elupaikadele ja liikidele, mis on käesoleva otsuse punktides 166–168 nähtuvalt aktiivse metsamajandamise meetmete rakendamine, surnud ja/või surevate puude väljavedamine ning kuuse-kooreüraski poolt asustatud üle saja-aastaste kuuskede ja mändide väljavedamine.
- 213 Ent nagu komisjon õigesti märgib – millega nõustub ka Poola Vabariik –, on elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 1 ning linnudirektiivi artikli 4 lõigete 1 ja 2 kasuliku mõju säilitamiseks nõutav, et mitte üksnes ei kehtestata vajalikke kaitsemeetmeid asjaomasel alal kaitstavate elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks, vaid et neid ka tegelikult rakendatakse.
- 214 Seda tõlgendust kinnitab ka elupaikade direktiivi artikli 1 lõike 1 punkt l, milles on erikaitseala määratletud kui ühenduse tähtsusega ala, kus „kohaldatakse“ kaitsemeetmeid, ning direktiivi põhjendus 8, mille kohaselt tuleb igal määratud alal „rakendada“ vajalikke meetmeid, mis on seotud looduskaitse eesmärkide täitmiseega.
- 215 Käesoleval juhul nähtub 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu punktist 4.2.4, et kuna 2015. aasta „kaitsekorralduskava väljatöötamisest on möödunud liiga palju aega, siis on vananenud osa selle sätetest, mis käsitlevad kaitsestaatuse hindamist ja kuusega seotud liikide suhtes ette nähtud kaitsemeetmeid“. Poola ametiasutused ei kohaldanud seega kunagi 2015. aasta kaitsekorralduskava, vaid vastupidi – komisjon märgib õigesti, et kuigi 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 ei muutnud formaalselt 2015. aasta kaitsekorralduskava, võtsid nad selles ette nähtud kaitsemeetmetelt nende kasuliku mõju.
- 216 Kuna 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 ei näe ette mingit piirangut seoses vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete esemeks olevate puude vanuse või puistutega, siis annavad nad Puszcza Białowieska Natura 2000 ala kolmes metskonnas loa meetmeteks, mis olid 2015. aasta kaitsekorralduskavas ette nähtud kaitsemeetme kohaselt välistatud.
- 217 Nii annavad 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 loa esiteks mis tahes liiki puude langetamiseks ja väljavedamiseks elupaikades 91D0 (rabametsad) ja 91E0 (lammimetsad leppade, saarepuude, pajude ja paplitega) ning selliste aktiivse metsamajandamise meetmete elluviimiseks vähemalt 10% ulatuses üle saja-aastastest puudest koosnevatel puhtpuistutel elupaigas 9170 (subkontinentaalsed tamme-valgepöögimetsad) ning herilaseviu, värbkaku, karvasjalg-kaku, valgeselg-kirjurähni, laanerähni,

väike-kärbsenäpi, kaelus-kärbsenäpi, männisinelase, *Buprestis splendens*'i, väike-punalamesklase ja eremiitpõrnika elupaikades ning teiseks surnud puude – mis on *Phryganophilus ruficollis*'e, *Pytho kolwensis*'e ja *Rhysodes sulcatus*'e elupaigaks – väljavedamiseks majandatud metsades.

- 218 Sellest tulenevalt on vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete tõttu kadunud osa Puszcza Białowieska Natura 2000 alast. Niisuguste metsamajandamise meetmete puhul ei ole tegemist meetmetega, millega tagatakse nimetatud ala kaitse elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 1 tähenduses (vt analoogia alusel 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Orleans jt, C-387/15 ja C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 38).
- 219 Neil asjaoludel tuleb tagasi lükata Poola Vabariigi argumendid selle kohta, et vaidlusalustel aktiivse metsamajandamise meetmetel ei ole kahjulikku mõju kaitstavatele saproksüülsete mardikate liikidele. Pealegi ei ole selle liikmesriigi väidetud ohud nende liikide kaitsestaatuse säilimisele vastavuses ohtudega, mis on loetletud 2015. aasta kaitsekorralduskavas. Seetõttu ei saa nendega nõustuda.
- 220 Mis puudutab kuuse-kooreüraski levikut käsitlevaid argumente, siis need tuleb tagasi lükata samadel põhjustel nagu käesoleva otsuse punktides 173–181 kirjeldatud põhjused. Eelkõige olgu sellega seoses meenutatud, et 2015. aasta kaitsekorralduskavas ei mainitud kuuse-kooreüraskit kui võimalikku ohtu Puszcza Białowieska Natura 2000 ala terviklikkusele, vaid selles kavas peeti võimalikuks ohuks hoopis kuuse-kooreüraski poolt asustatud üle saja-aastaste kuuskede ja mändide väljavedamist.
- 221 Teine etteheide, et rikutud on elupaikade direktiivi artikli 6 lõiget 1 ning linnudirektiivi artikli 4 lõikeid 1 ja 2, on järelikult põhjendatud.

3. Kolmas etteheide, et rikutud on elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkte a ja d

a) Poolte argumendid

- 222 Komisjon väidab, et Poola Vabariik on vaidlusaluseid aktiivse metsamajandamise meetmeid rakendades rikkunud elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktidest a ja d tulenevaid kohustusi, kuna need meetmed ei võimalda vältida selle direktiivi IV lisa punktis a loetletud saproksüülsete mardikate, see tähendab *Buprestis splendens*'i, väike-punalamesklase, *Phryganophilus ruficollis*'e ja *Pytho kolwensis*'e paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist või hävitamist.
- 223 Elupaikade direktiivi artikkel 12 paneb liikmesriikidele kohustuse luua range kaitse süsteem, mis eeldab seda, et vastu tuleb võtta omavahel seostatud ja kooskõlastatud ennetavad meetmed, mis võimaldavad tõhusalt vältida nende liikide paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist või hävitamist.
- 224 Kõik selle range kaitse alla kuuluvad saproksüülsete mardikate liigid vajavad oma elutsükli jooksul kas püstiseid või maapinnal olevaid surnud või surevaid puid. Mitu teadusuuringut kinnitavad, et surnud kuused on väike-punalamesklase oluliseks elupaigaks ja tema elutsükklis kesksel kohal. Kaks või kolm aastat pärast kuuse surma ja selle mineraliseerumise edasistes etappides asustavad kuuse teised saproksüülsete mardikate liigid, nagu *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*. Raiemahtude, eriti kuuse raiemahtude suurendamine ning kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuivanud või surnud puude väljavedamine viib paratamatult nende range kaitse alla kuuluvate liikide isendite surmani ning nende paljunemis- ja puhkepaikade hävimiseni.
- 225 Need kändudes ja puukoore all elavad liigid on vähenähtavad, mistõttu on võimatu võtta selliseid tõhusaid leevendusmeetmeid nagu valikuline puude langetamine. Ainus tõhus meede, mis saab nende liikide paljunemis- ja puhkepaikade hävimist takistada, on mitte sekkuda elupaikades, kus neid liike esineb.

- 226 Elupaikade direktiivi artiklis 12 sisalduvad keelud on absoluutsed, sõltumata sellest, kas või kui palju seal range kaitse all olevatesse liikidesse kuuluvaid isendeid on. Sellega, et väike-punalamesklased on väga levinud, ei saa niisiis õigustada nende keeldude rikkumiseni viia võivaid metsamajandamise meetmeid. *Phryganophilus ruficollis* on pealegi väga haruldane liik, millel on vaid neli teadaolevat elupaika Poolas, nii et ka üheainsa elupaiga kaotusel võib olla märkimisväärne kahjulik mõju selle liigi kaitsestaatuse säilitamisele Euroopas. Mis puudutab aga *Buprestis splendens*'it, siis see liik esineb Poolas üksnes Puszcza Białowieska Natura 2000 alal. See ala on kõige tähtsam *Pytho kolwensis*'e elupaik Poolas, ning seda liiki esineb liidus veel vaid Soomes ja Rootsis.
- 227 Poola Vabariik väidab, et kõik Puszcza Białowieska Natura 2000 alal esindatud saproksüülsete mardikate liigid, nagu *Buprestis splendens*, väike-punalamesklase, eremiitpõrnikas, *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*, vajavad oma elutsükli jooksul surnud või surevaid puid ning nende vastsete olemasolu ei ole võimalik tuvastada seda elukohta kahjustamata. Kohase kaitsestaatuse tagamiseks on Poola ametiasutused loonud nende liikide elupaikade püsima jäämiseks pikaajalise kaitseüsteemi, mis seisneb Białowieża metsa kõigis puistutes teatud alalisel ja looduslikul surnute puudega alal, võrdlustsoonides, niisketes elupaikades ning hoiu- ja kaitsealadel kaitstavate liikide ümbruses metsataimesikuga saarekeste võrgustikus. Selle tegevuse tõhusust kinnitavad 2016. aastal Instytut Badawczy Leśnictwa (Metsa-uuringute Instituut, Poola) poolt läbi viidud inventeerimise tulemused.
- 228 Neist tulemustest nähtub, et väike-punalamesklane on tavaline liik kogu Białowieża metsa alal, kes asustab kuuski vähem kui teisi puuliike ning kelle jaoks ei ole surnud ja surevad puud kõige olulisemaks elupaigaks. Männisinelase kohta tõestavad needsamad tulemused, et tegemist on mäнди eelistava liigiga, kelle jaoks ei ole surnud ja surevad kuused kõige olulisemaks elupaigaks ning kes on liiati levinud kogu Białowieża metsas. *Phryganophilus ruficollis*'e ja *Rhysodes sulcatus*'e põhiline ala asub Białowieża rahvuspargis. Pealegi on *Phryganophilus ruficollis*'e asukohad Białowieża metskonnas võrdlustsoonides. Teisalt on *Phryganophilus ruficollis*'e kadumise peamiseks põhjuseks põlenud puude puudumine. Samuti ei ole *Pytho kolwensis*'e esinemist täheldatud väljaspool rahvusparki. Seevastu võib selle liigi poolt niisketes elupaikades asustatud kohtadele, see tähendab surnud, vanadele ja langetatud kuuskedele, avaldada negatiivset mõju kuuse-kooreüraski tegevus. Mis puutub *Buprestis splendens*'isse, siis tema kadumise peamiseks põhjuseks Euroopas on vanade, tulekahju tagajärjel surnud mäндide puudumine. Kuna mäндide uuenemist kõnealusel rahvuspargis ei toimu, on selle liigi tulevikku võimalik kindlustada üksnes majandatavates metsades, kus mäнди uuendatakse kunstlikult.
- 229 Neil põhjustel ei ole 2016. aasta lisas ette nähtud tegevustel märkimisväärset negatiivset mõju nende liikide populatsioonile. Nende säilimine on seotud selliste teatud häirete nagu tulekahjude tagajärjel elupaikade jätkuva tekkimisega. Nende puudumisel saab nende liikide elupaiku säilitada üksnes inimsekkumises seisnevate aktiivse kaitse meetmetega.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 230 Elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktid a ja d kohustavad liikmesriike võtma vajalikke meetmeid, et kehtestada direktiivi IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levialal, keelates kõik nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viisid ning paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.
- 231 Selle sätte järgimiseks on liikmesriigid kohustatud mitte üksnes vastu võtma igakülgset õiguslikku raamistikku, vaid ka rakendama konkreetseid ja spetsiifilisi kaitsemeetmeid. Samuti tähendab range kaitse süsteem seda, et võtta tuleb omavahel seostatud ja kooskõlastatud ennetavaid meetmeid. Niisugune range kaitse süsteem peab seega võimaldama tõhusalt vältida elupaikade direktiivi IV lisa punktis a loetletud loomaliikide looduses tahtlikku püüdmist või tapmist ning paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist või hävitamist (vt selle kohta 9. juuni 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, C-383/09, EU:C:2011:369, punktid 19–21).

- 232 Käesoleval juhul tuleb meelde tuletada, et nii 2016. aasta lisa kui ka otsus nr 51 näevad ette kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede langetamise ega sisalda piiranguid seoses nende vanusega, mis tähendab, et hõlmatud on ka üle saja-aastased surnud või surevad puud.
- 233 2015. aasta kaitsekorralduskavast nähtub selgelt, et surnud või surevad kuused, mis võivad olla kuuse-kooreüraski poolt asustatud, on vähemalt oluliseks elupaigaks elupaikade direktiivi IV lisa punktis a loetletud saproksüülsetele mardikatele, nagu *Buprestis splendens*, väike-punalamesklane, *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*. Nagu käesoleva otsuse punktis 168 juba tõdetud, on just seda tüüpi puude väljavedamist mainitud selles kaitsekorralduskavas kui võimalikku ohtu neile saproksüülsete mardikate liikidele.
- 234 Argumentidega, mida Poola Vabariik on esitanud tõendamaks, et kuusk ei ole nende liikide elupaik või igatahes mitte oluline elupaik, ei saa nõustuda, sest need argumendid on ilmselges vastuolus Poola ametiasutuste endi tõdemustega 2015. aasta kaitsekorralduskavas, mille nad töötasid välja Puszca Białowieska Natura 2000 ala kohta.
- 235 Nõustuda ei saa ka argumendiga, et teatavaid nimetatud liike sellel alal kas ei esine või esineb väga vähesel määral, samas kui neid on 2015. aasta kaitsekorralduskavas sõnaselgelt nimetatud kui kolmes kõnealus metskonnas kaitstavaid liike. Kinnituse kohta, et *Phryganophilus ruficollis* esineb vaid võrdlustsoonides, piisab märkimisest, et seda ei ole kuidagi põhjendatud.
- 236 Sellest järeldub, et 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 on paratamatult sellised, et toovad kaasa käesoleva otsuse punktis 233 nimetatud saproksüülsete mardikate liikide isendite tapmise ning nende liikide paljunemis- ja puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.
- 237 Selles suhtes ei ole määrava tähtsusega asjaolu, et nende liikide arvukus on Puszca Białowieska Natura 2000 alal suur. Nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 231, näeb elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkt d ette direktiivi IV lisa punktis a loetletud liikide range kaitse süsteemi nende arvukusest sõltumata.
- 238 Järelikult on kolmas etteheide, et rikutud on elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkte a ja d, põhjendatud.

4. Neljas etteheide, et rikutud on linnudirektiivi artikli 5 punkte b ja d

a) Poolte argumendid

- 239 Komisjon väidab, et vaidlusaluseid aktiivse metsamajandamise meetmeid rakendades rikkus Poola Vabariik linnudirektiivi artikli 5 punkte b ja d seeläbi, et ta ei loonud üldist kaitse süsteemi, mis muu hulgas keelaks pesade tahtliku hävitamise ning Puszca Białowieska Natura 2000 alal värbkaku, karvasjalg-kaku, valgeselg-kirjurähni ja laanerähni – mis on direktiivi I lisa nimetatud liigid – häirimise.
- 240 Sarnaselt elupaikade direktiivi artikliga 12 paneb linnudirektiivi artikkel 5 liikmesriikidele kohustuse lisaks täieliku õigusliku raamistiku kehtestamisele rakendada konkreetseid ja üksikasjalikke kaitsemeetmeid, sealhulgas tõhusaid rakendusmeetmeid. Selline nõue tuleneb kohustusest pidurdada linnudirektiivi artiklis 1 osutatud linnuliikide arvukuse kahanemist. On ilmne, et alal looduslikult elavate liikide jaoks paljunemise ja puhkamise seisukohast keske tähtsusega elupaikades metsa raiemahtude oluline suurendamine suurendab nende pesade hävitamise ning nende tahtliku häirimise ohtu, sealhulgas paljunemisperioodil.

- 241 Puszca Białowieska Natura 2000 ala on valgeselg-kirjurähni ja laanerähni kõige olulisem esinemisala Poolas. Surevad ja surnud puud, eriti üle saja-aastased kuused, on nende kahe rähniliigi jaoks kõige olulisemad toitumis- ja paljunemiskohad. Tuhandete kuuse-kooreüraski poolt asustatud puude eemaldamisega kaasneb nende rähniliikide elupaikade tahtlik hävitamine ning nende populatsioonide suuremahuline häirimine. Poola ametiasutused ei ole selle kohta esitanud tõendeid, mis kinnitaksid, et need kaks rähniliiki saavad nende elupaikades rohkemate puude langetamisest kasu, see on, vastupidi, nende kahe rähniliigi arvukuse vähenemist kiirendava iseloomuga. Lisaks ei ole andmeid, millest nähtuks, kas pärast kuuse-kooreüraski leviku lõppemist nende rähniliikide populatsioon suureneb või väheneb. Arvesse tuleb võtta ka seda, et kuuse-kooreüraski levikupiirkondades uuenevad kuusemetsad iseeneslikult, ilma inimsekkumise vajaduseta.
- 242 Surevad või surnud puud on olulisteks pesapaikadeks rähnide tehtud õõnsustest sõltuvate värbkaku ja karvasjalg-kaku jaoks. Kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede suuremahuline eemaldamine on nende paljunemispaike hävimise oluline faktor. Puszca Białowieska Natura 2000 ala on aga üks nende kakuliikide tähtsaid levikualasid. Tõsiasi, et värbkaku esinemistihedus on seal suurem kui selle liigi keskmine esinemistihedus Poolas, ei õigusta selliste aktiivse metsamajandamise meetmete rakendamist, mis võivad häirida selle liigi isendeid ja hävitada nende pesi.
- 243 Saadud teabest nähtub samuti, et puude langetamine ja kõrvaldamine toimus ka kõnealuse nelja liigi pesitsusajal. 2016. aasta lisa ning otsus nr 51 võimaldavad puude langetamist ajalise piiranguta. Seega ei saa välistada nende liikide häirimise keelu rikkumist pesitsusajal.
- 244 Poola Vabariik väidab, et 2015. aasta keskkonnamõju hinnangust nähtus, et võetud said kõigi metslinnuliikide üldise kaitsesüsteemi loomiseks vajalikud meetmed, mille hulgas oli ka nende pesade ja munade tahtliku hävitamise või kahjustamise ja pesade kõrvaldamise keelamine ning pesitsemise ja poegade üleskastavamise ajal nende tahtliku häirimise keelamine, niivõrd kui selline häirimine on linnudirektiivi eesmärkide seisukohalt oluline.
- 245 Standardsel andmevormil kajastatud andmetest nelja linnuliigi isendite kohta Białowieża metsas nähtub, et nende olemasolu ega eluviis ei ole ohustatud. Lisaks on Poola ametiasutused võtnud kohustuse säilitada vähemalt 60 paari igast sellisest liigist. Kõigil Poola Natura 2000 aladel kokku on kahe rähniliigi isendeid rohkem, kui standardsel andmevormil kajastatud. Konkreetselt metslinnuliikide arvukuse üldindeks on aastatel 2000–2014 kasvanud 25% võrra.
- 246 Kuuse-kooreüraski suuremahulise leviku positiivne mõju rähnide ellujäämisele ja paljunemisele võib olla üksnes ajutine, kuna pikas perspektiivis kaoksid selle leviku tagajärjel kõige vanemad metsaosad, kus domineerivad okaspuud. Kuuse-kooreüraski leviku pidev vähendamine võib olla üks faktor, miks rähni populatsiooni osas on olukord jäänud suhteliselt stabiilseks.
- 247 Lihatooiduliste loomade arvukuse järsk langus seoses toidu kättesaadavuse vähenemisega on teaduslik fakt. Komisjon ei ole aga esitanud teaduslikke andmeid, mis seaksid kahtluse alla esitatud stsenaariumi keskkonna muutumise kohta pärast kuuse-kooreüraski levikut. Võimatu on ette näha seda, milline see muutus on, ehk kas ühe konkreetse putukaliigi vohamisest kasu saanud liigi arvukus väheneb selle putukaliigi levikule eelnenud olukorra taastumisel mõõdukalt või jääks rähnide arvukus seoses toidu kadumisega ja seetõttu, et kuuse-kooreüraskil ei ole võimalik teisi puid asustada, sellise languse tulemusel väiksemaks, kui on kajastatud kehtival standardsel andmevormil ja kirjeldatud vastava ala kaitse-eesmärkides.
- 248 Komisjon eirab seda, et Natura 2000 aladel toimuvad looduslikud protsessid on pikaajalised. Kuuse-kooreüraski leviku pidev piiramine, see tähendab selle territoriaalse levila piiramine ja puistutes kuuskede suure osakaalu säilitamine võiksid olla need aktiivsed kaitsetegevused, mille tulemusena säilib pikas perspektiivis rähnide suhteliselt stabiilne arvukus. Vaatamata vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmetega rähnide populatsioonile kaasnevale võimalikule negatiivsele mõjule, jääb populatsiooni arvukus vastavalt 2015. aasta kaitsekorralduskavale võrdlemisi suureks ning

võimalikud muudatused linnuliikide levilates, mis tulenevad ettenähtavatest kliimamuutustest, tasanduvad aja jooksul. Seetõttu võib koos metsamajandamises kohaldatavate meetoditega rakendatavate ajutiste meetmete lõplik mõju rahnide arvukuse edaspidise olulise vähenemise kompenseerida.

- 249 Värbkaku puhul on pesitsuspaikade kadumine seoses kuuskede eemaldamisega 5%-l alast näiline. Tegelikult ei eelista see rahnide, enamasti suur-kirjurähni poolt uuristatud õõnsustes pesitsev liik pesitsemiseks mingisugust kindlat puuliiki. Lisaks esineb värbkakku sageli kahjustatud keskkonnas. Seetõttu esineb teda kõige sagedamini Białowieża metsa majandatavas osas. Samamoodi asustab karvasjalg-kakk sageli musträhni uuristatud õõnsusi. Niisiis võib võimalikku mõju, mis on kuuskede eemaldamisel 5%-l kõnealuselst alast, lugeda Białowieża metsas elavate värbkakkude ja karvasjalg-kakkude arvukuse seisukohast sama hästi kui olematuks.
- 250 Liiasi ei ole Soome andmete kohaselt metsa majandamine harvendusraie teel, tingimusel et langetatud puude hulk ei ületa 50% metsast, pikas perspektiivis mitte ainult neile liikidele negatiivse mõjuta, vaid toob toidu kättesaadavust muutes kaasa sigivuse kasvu. Ka suureneb nende populatsioonide arvukus ja need levivad uutele aladele. Elukoosluse seisukohast olulistel puudel, sealhulgas õõnsatel puudel, lastakse bioloogiliselt surra. Seetõttu jäävad potentsiaalsed pesitsuskohad värbkakule ja karvasjalg-kakule alles, seda enam, et 2015. aasta kaitsekorralduskavas nähakse ette meetmed, mis seisnevad „metsamajandamise meetmete rakendamisel kõigi ilmseid õõnsusi sisaldavate mändide ja kuuskede säilitamises peale nende, mis kujutavad endast ohtu inimestele“.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 251 Linnudirektiivi artikkel 5 paneb liikmesriikidele kohustuse võtta vajalikke meetmeid kõikide linnudirektiivi artiklis 1 osutatud linnuliikide üldise kaitseüsteemi loomiseks. Direktiivi artikli 5 punktide b ja d kohaselt hõlmab see süsteem keeldu tahtlikult hävitada või kahjustada nende pesasid ja mune ja kõrvaldada nende pesasid ning neid tahtlikult häirida, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, kui selline häirimine on direktiivi eesmärkide seisukohalt oluline.
- 252 Linnudirektiivi artikkel 5 nõuab niisiis, et liikmesriigid kehtestaksid täieliku õigusliku raamistiku (12. juuli 2007. aasta kohtuotsus komisjon vs. Austria, C-507/04, EU:C:2007:427, punktid 103 ja 339, ning 26. jaanuari 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola, C-192/11, ei avaldata, EU:C:2012:44, punkt 25) ning rakendaksid – nagu on ette nähtud ka elupaikade direktiivi artiklis 12 – konkreetseid ja spetsiifilisi kaitsemeetmeid, mis peavad võimaldama tagada, et tegelikult järgitakse eespool nimetatud keelde, mille eesmärk on kaitsta direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate lindude paljunemis- ja puhkepaiku. Lisaks tuleb neid keelde kohaldada ajaliste piiranguteta (27. aprilli 1988. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, 252/85, EU:C:1988:202, punkt 9).
- 253 Käesoleval juhul tuleb meelde tuletada, et 2016. aasta lisa ja otsus nr 51 näevad muu hulgas ette kuuse-kooreüraski poolt asustatud kuuskede langetamise ning surnud või surevate puude väljavedamise.
- 254 2015. aasta kaitsekorralduskavast ilmneb aga üheselt, et kuuse-kooreüraski poolt asustatud üle saja-aastased kuused on vähemalt oluliseks elupaigaks linnudirektiivi I lisa nimetatud värbkakule, karvasjalg-kakule, valgeselg-kirjurähnile ja laanerähnile. Nagu käesoleva otsuse punktides 167 ja 168 juba tõdetud, on just seda tüüpi puude väljavedamist mainitud selles kaitsekorralduskavas kui võimalikku ohtu neile linnuliikidele.
- 255 Järelikult võimaldavad Poola ametiasutused 2016. aasta lisaga ja otsusega nr 51 kõrvalekaldumist nende lindude kaitsest vaidlusaluste aktiivse metsamajandamise meetmete raames.

- 256 Tuleb aga tõdeda, et ei see lisa ega otsus ei sisalda piiranguid nendest meetmetest puudutatud puude vanuse osas või ajavahemiku osas, mille jooksul võib neid meetmeid Puszca Białowieška Natura 2000 alal rakendada. Lisas ja otsuses ei ole niisiis ühtegi konkreetset sätet, milles eesmärk oleks tõhusalt takistada mainitud lindude paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist või hävitamist.
- 257 Vastupidi sellele, mida väidab Poola Vabariik, ei võimalda 2015. aasta keskkonnamõju hinnang seda järeldust kummutada, kuna selles hinnangus on piirdutud selle punktis 4.2.3 märkimisega, et „tuleb tagada [...] metsamajandamise meetmete peatamine pesitsusperioodil“, kuid ei kinnitata, et oleks võetud meetmeid, mis on vajalikud kõigi metslinnuliikide üldise kaitsesüsteemi loomiseks.
- 258 Kuivõrd Poola Vabariik viitab seejuures 2015. aasta kaitsekorralduskavas ette nähtud kaitsemeetmete seoses ilmseid õõnsusi sisaldavate mändide ja kuuskedega, siis piisab meenutamisest, et nagu käesoleva otsuse punktis 215 juba tõdetud, nähtub 2015. aasta keskkonnamõju hinnangu punktist 4.2.4, et Poola ametiasutuste arvates on see kava „vananenud“, mistõttu nad seda ei kohalda. Seetõttu ei saa nimetatud liikmesriik tugineda 2015. aasta kaitsekorralduskava sätetele väitmaks, et vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed ei too kaasa Puszca Białowieška Natura 2000 alal kaitstavate lindude paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist või hävitamist.
- 259 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et 2016. aasta lisa ja otsus nr 51, mille rakendamine toob paratamatult kaasa kõnealuste linnuliikide paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise, ei sisalda konkreetseid ja spetsiifilisi kaitsemeetmeid, mis võimaldaksid välistada nende kohaldamisalal tahtliku sekkumise nende lindude ellu ja elupaikadesse ning tagada, et tegelikult järgitaks keeldu nende pesasid ja mune tahtlikult hävitada või kahjustada ja nende pesasid kõrvaldada ning neid tahtlikult häirida, eriti pesitsemise ja poegade üleskastavamise ajal.
- 260 Seda järeldust ei kummuta üksi Poola Vabariigi argument.
- 261 Esiteks tuleb märkida, et selle liikmesriigi argumentid, milles viidatakse kuuse-kooreüraski levikule, tuleb tagasi lükata samadel põhjustel nagu käesoleva otsuse punktides 173–181 kirjeldatud põhjused.
- 262 Teiseks, seoses Poola Vabariigi argumentiga, et kõnealuste lindude arvukus on püsunud stabiilsena või isegi suurenenud, olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et selline asjaolu ei saa muuta kaheldavaks fakti, et rikutud on linnudirektiivi artikli 4 lõiget 4, mis paneb liikmesriikidele kohustuse võtta vajalikke meetmeid, et vältida elupaikade kahjustamist ja lindude häirimist, sest kaitsekohustused tekivad juba enne seda, kui tuvastatakse lindude arvu vähenemine või kui kaitsealuse liigi väljasuremisohu on reaalseks muutunud (14. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Bulgaaria, C-141/14, EU:C:2016:8, punkt 76, ja 24. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-461/14, EU:C:2016:895, punkt 83).
- 263 Tuleb tõdeda, et need kaalutlused, mis käsitlevad mainitud sättes ette nähtud üldist lindude kaitsesüsteemi, kehtivad seda enam erikaitse puhul, mis on ette nähtud linnudirektiivi artikli 5 punktides b ja d.
- 264 Olgu lisatud, et Poola Vabariik on piirdunud väitmisega, et vaidlusalused aktiivse metsamajandamise meetmed ei ohusta loodusemetsadele tüüpilise nelja linnuliigi, s.o värbkaku, karvasjalg-kaku, valgeselg-kirjurähni ja laanerähni olemasolu ega eluviisi. Sellega seoses lähtub ta eeskätt aastaid 2014 ja 2015 puudutatavatest andmetest, et tõendada, et valgeselg-kirjurähnide arvukus ei ole vähenenud. Nimetatud andmed on aga kõnealuste meetmete rakendamise varasemad. Mis puudutab asjaolu, et teistel Poolas asuvatel Natura 2000 aladel on valgeselg-kirjurähnide ja laanerähnide arvukus suurem kui Puszca Białowieška Natura 2000 ala suhtes kehtival standardsel andmevormil kajastatud arv, siis see ei kummuta tõdemust, et kõnealused meetmed kujutavad endast ohtu nende kahe liigi populatsioonile.

- 265 Kolmandaks, Poola Vabariigi argumendiga, et kuuskede langetamine ei saa märkimisväärselt kahjustada värbkaku ja karvasjalg-kaku elupaiga terviklikkust, ei saa nõustuda, sest esiteks nähtub 2015. aasta kaitsekorralduskavast selgelt, et kuusk on nende linnuliikide peamiseks elupaigaks, ning teiseks näeb 2016. aasta lisa ette suurendada Białowieża metskonnas eeskätt kuuskede raiemahtu kolmekordselt.
- 266 Neljas etteheide, et rikutud on linnudirektiivi artikli 5 punkte b ja d, on järelikult põhjendatud.
- 267 Seetõttu tuleb komisjoni esitatud hagi tervikuna rahuldada.
- 268 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb tuvastada, et Poola Vabariik on rikkunud:
- elupaikade direktiivi artikli 6 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, kuna ta võttis vastu Białowieża metskonna metsamajandamiskava lisa, ilma et ta oleks kontrollinud, et see ei kahjusta Puszcza Białowieska Natura 2000 alasse kuuluva ühenduse tähtsusega ala ja erikaitseala terviklikkust;
 - elupaikade direktiivi artikli 6 lõikest 1 ning linnudirektiivi artikli 4 lõigetest 1 ja 2 tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole kehtestanud vajalikke kaitsemeetmeid, mis vastaksid elupaikade direktiivi I lisas loetletud looduslike elupaigatüüpide ja II lisas loetletud liikide ning linnudirektiivi I lisas loetletud lindude ja selles lisas nimetatata, kuid reeglipäraselt esinevate rändliikide ökoloogilistele vajadustele, mille jaoks on Puszcza Białowieska Natura 2000 ala määratud ühenduse tähtsusega alaks ja erikaitsealaks;
 - elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktidest a ja d tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole taganud selle direktiivi IV lisas loetletud saproksüülsete mardikate (*Buprestis splendens*, väike punalamesklane (*Cucujus cinnaberinus*), *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*) ranget kaitset, see tähendab pole keelanud neid tahtlikult tappa ja häirida või kahjustada ja hävitada nende paljunemispaiku Białowieża metskonnas, ning
 - linnudirektiivi artikli 5 punktidest b ja d tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole taganud selle direktiivi artiklis 1 viidatud linnuliikide, eelkõige värbkaku (*Glaucidium passerinum*), karvasjalg-kaku (*Aegolius funereus*), valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) ja laanerähni (*Picoides tridactylus*) kaitset, see tähendab taganud seda, et neid Białowieża metskonnas ei tapetaks, pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal ei häiritaks ning nende pesi ja mune tahtlikult ei hävitataks, kahjustataks ega kõrvaldataks.

VI. Kohtukulud

- 269 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Poola Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Poola Vabariik on rikkunud:

- nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (muudetud nõukogu 13. mai 2013. aasta direktiiviga 2013/17/EL) artikli 6 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik võttis vastu Białowieża metskonna metsamajandamiskava lisa, ilma et ta oleks kontrollinud, et see ei kahjusta ühenduse tähtsusega ala ja erikaitseala PLC200004 Puszcza Białowieska terviklikkust;

- direktiivi 92/43 (muudetud direktiiviga 2013/17) artikli 6 lõikest 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (muudetud direktiiviga 2013/17) artikli 4 lõigetest 1 ja 2 tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole kehtestanud vajalikke kaitsemeetmeid, mis vastaksid direktiivi 92/43 (muudetud direktiiviga 2013/17) I lisas loetletud looduslike elupaigatüüpide ja II lisas loetletud liikide ning direktiivi 2009/147 (muudetud direktiiviga 2013/17) I lisas loetletud lindude ja selles lisas nimetatata, kuid reeglipäraselt esinevate rändliikide ökoloogilistele vajadustele, mille jaoks on määratud ühenduse tähtsusega ala ja erikaitseala PLC200004 Puszcza Białowieška;
- direktiivi 92/43 (muudetud direktiiviga 2013/17) artikli 12 lõike 1 punktidest a ja d tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole taganud selle direktiivi IV lisas loetletud saproksüülsete mardikate (*Buprestis splendens*, väike punalamesklane (*Cucujus cinnaberinus*), *Phryganophilus ruficollis* ja *Pytho kolwensis*) ranget kaitset, see tähendab pole keelanud neid tahtlikult tappa ja häirida või kahjustada ja hävitada nende paljunemispaiku Białowieža metskonnas, ning
- direktiivi 2009/147 (muudetud direktiiviga 2013/17) artikli 5 punktidest b ja d tulenevaid kohustusi, kuna Poola Vabariik ei ole taganud selle direktiivi artiklis 1 viidatud linnuliikide, eelkõige värbkaku (*Glaucidium passerinum*), karvasjalg-kaku (*Aegolius funereus*), valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) ja laanerähni (*Picoides tridactylus*) kaitset, see tähendab taganud seda, et neid Białowieža metskonnas ei tapetaks, pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal ei häiritaks ning nende pesi ja mune tahtlikult ei hävitataks, kahjustataks ega kõrvaldataks.

2. Mõista kohtukulud välja Poola Vabariigilt.

Allkirjad